

13.01.2023

POL-2022-144428

Voimassaoloaika  
1.2.2023 - 31.1.2028

Säädöseruste  
Laki poliisin hallinnosta 4 § (110/1992)

Muuttaa/Kumoaa  
2020/2012/66, 23.1.2012 Rekisteröidyn  
oikeuksien toteuttaminen poliisissa: Tarkastus-  
oikeus, tiedon korjaaminen ja informointi

Kohderyhmät  
Poliisi

## Rekisteröidyn oikeudet ja tietosuoja poliisissa

### Sisällys

Rekisteröidyn oikeudet ja tietosuoja poliisissa .....	1
1 Tarkoitus ja soveltamisala .....	3
2 Poliisin tietosuojan tahtotila .....	3
3 Henkilötietojen käsittelyyn sovellettava lainsäädäntö .....	4
4 Rekisteröidyn oikeuksiin liittyvät keskeiset käsitteet .....	6
5 Roolit ja vastuut rekisteröidyn oikeuksiin liittyvissä asioissa .....	7
5.1 Roolit ja vastuut muissa asiakirjoissa .....	7
5.2 Poliisihallitus .....	7
5.3 Poliisiyksiköt .....	7
5.4 Tarkastusoikeusyhdyshenkilö .....	8
6 Rekisteröidyn oikeudet .....	8
6.1 Rekisteröidyn informointi .....	9
6.2 Rekisteröidyn tarkastusoikeus .....	10
6.2.1 Yleistä .....	10
6.2.2 Tarkastusoikeuden käyttöön liittyvät periaatteet ja ulottuvuus .....	10
6.2.3 Tarkastusoikeusasian käsittelyyn liittyvät määräajat ja periaatteet .....	11
6.2.4 Tarkastusoikeuden käyttöä koskevan pyynnön esittäminen ja vastaanottaminen .....	12
6.2.5 Tarkastusoikeusasian käsittely ja tehtävät poliisiyksikössä .....	14
6.2.6 Tarkastusoikeuden toteuttaminen .....	16
6.2.7 Tarkastusoikeuden rajoitukset, välillinen tarkastusoikeus ja lokitiedot .....	17
6.3 Henkilötietojen oikaiseminen, poistaminen ja käsittelyn rajoittaminen .....	21
6.3.1 Yleistä .....	21
6.3.2 Henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvät määräajat ja periaatteet .....	22
6.3.3 Pynnön vastaanottaminen ja toimenpiteet poliisiyksiköissä .....	23

6.3.4 Rekisteröidyn oikeuksien rajoitukset henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvässä asiassa.....	24
6.3.5 Poliisiyksiköissä havaittujen käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellisten tai puutteellisten henkilötietojen edellyttämät muut toimenpiteet .....	25
6.4 Rekisteröidyn muut oikeudet.....	26
6.5 Muutoksenhaku ja oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.....	27
6.6 Rekisteröidyn oikeuksien käytön ja toimenpiteiden maksuttomuus .....	27
6.7 Rekisteröidyn oikeuksiin liittyviä muita huomioitavia asioita .....	28
7 Yleiset toimintatavat ja periaatteet henkilötietojen käsittelyssä .....	30
7.1 Osoitusvelvollisuus .....	30
7.2 Suunnittelu- ja huolellisuusvelvoite .....	31
7.3 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet, käyttötarkoitukset ja tarpeellisuus .....	32
7.4 Laatu- ja virheettömyys .....	33
7.5 Tietojen poistaminen, säilyttäminen ja arkistointi osana tietojen elinkaarta .....	33
7.6 Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva henkilötietojen käsittely .....	34
7.7 Henkilötunnuksen käsittely .....	34
7.8 Vaikutustenarviointi ja ennakkokuuleminen .....	35
7.9 Tietojen suojaaminen ja tietoturva .....	37

## 1 Tarkoitus ja soveltamisala

Henkilötietojen käsittely on olennainen osa poliisitoimintaa ja henkilötietojen käsittely liittyy lähes jokaisen poliisihallinnossa työskentelevän virkamiehen työtehtäviin. Henkilötietojen suunnitelmallisella ja huolellisella käsittelyllä varmistetaan poliisin toiminnassa tarvittavien tietojen vastuullinen ja tehokas käsittely ja samalla voidaan edistää poliisille asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja poliisin toiminnan laatua.

Rekisterinpitäjän velvollisuus on huolehtia siitä, että rekisteröidyn yksityisyyden suoja turvataan vastuullisesti ja läpinäkyvästi henkilötietojen käsittelyn elinkaaren jokaisessa vaiheessa.

Tämän ohjeistuksen tarkoituksena on kuvata poliisin henkilötietojen käsittelyn kokonaisuutta ja periaatteita sekä sitä, kuinka poliisissa noudatetaan tietosuojaan liittyviä periaatteita ja velvoitteita rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisen osalta sekä toimia poliisin henkilöstölle rekisteröidyn oikeuksien käyttöön liittyvänä toiminnallisena ohjeena että rekisteröidylle tarkoitettuna informaatioasiakirjana.

Tämä ohje täydentää poliisin tiedonhallinnasta annettua poliisihallituksen määräystä<sup>1</sup>.

## 2 Poliisin tietosuojan tahtotila

Poliisin toiminnassa huolehditaan siitä, että toiminnassa tarvittavaa tietoa tuotetaan, hallitaan ja pidetään ajantasaisena yhdenmukaisin toimintatavoin ja periaattein yksityisyydensuoja turvaten. Lisäksi varmistetaan tietoturvallinen, tehokas tiedonkulku ja tiedonhallinta sekä sisäisesti että ulkoisesti.

Poliisin tiedonhallintapolitiikka ohjaa korkeimpana normina poliisin tietoturvallisuutta, tietosuojaa ja tiedon elinkaaren hallintaa eli kokonaisuutena poliisin tiedonhallintaa. Tiedonhallintapolitiikassa asetetaan poliisin tiedonhallinnan tavoitteet sekä määritetään keskeiset toimintatavat ja toteutuskeinot sekä vastuut ja roolit näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Poliisissa henkilötietoja kerätään tiettyjä nimenomaisia ja laillisia tarkoituksia varten eikä niitä käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Henkilötietoja käsitellään poliisille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi ja toimivaltuuksien käyttämiseksi laissa määritellyssä tarkoituksissa ja laajuudessa. Poliisi huolehtii, että käsiteltävät henkilötiedot ovat riittäviä, olennaisia ja lailliseen käyttötarkoitukseensa tarpeellisia. Henkilötietojen käsittely suunnitellaan, ohjeistetaan ja koulutetaan huolellisesti.

Poliisin tehtävissä käsiteltävät henkilötiedot ovat täsmällisiä ja ajantasaisia. Poliisissa toteutetaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden virheelliset tiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Henkilötiedot säilytetään muodossa, josta rekisteröity on

<sup>1</sup> Poliisin tiedonhallintapolitiikka (POL-2022-59874, 25.10.2022)

tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen henkilötietojen käsittelytarkoitusten toteuttamista varten. Poliisin tietojärjestelmät ja toimintatavat toteutetaan sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan periaatetta noudattaen.

Poliisissa mahdollistetaan rekisteröidyn lainsäädännön mukaisten oikeuksien toteuttaminen. Poliisin rekistereistä, poliisin eri käyttötarkoituksissa käsittelemistä henkilötiedoista ja rekisteröidyn oikeuksista informoidaan kattavasti. Rekisteröidylle tarjotaan mahdollisuus käyttää tarkastusoikeuttaan ja vaatia tietoja korjattavaksi, poistettavaksi ja käsittelyä rajoitettavaksi lainsäädännön oikeuttamalla tavalla. Samalla huolehditaan myös muiden rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta.

### 3 Henkilötietojen käsittelyyn sovellettava lainsäädäntö

Suomen perustuslain (731/1999) mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Poliisin toiminnassa lainsäädäntö ohjaa kaikkea henkilötietojen käsittelyä.

Henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta keskeinen laki poliisissa on henkilötietojen käsittelystä poliisitoiminnassa annettu laki (616/2019, poliisin henkilötietolaki), joka sisältää yleislainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä, joita sovelletaan poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen poliisille kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyyn. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679, yleinen tietosuoja-asetus) ja sitä täydentävän ja täsmentävän tietosuojalain (1050/2018) sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018, rikosasioiden tietosuojalaki) voimaantulo on eriyttänyt säädöspohjaa siten, ettei kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn ole enää mahdollista soveltaa samaa sääntelyä.

Rikosasioiden tietosuojalakia sovelletaan poliisin käsitellessä henkilötietoja, kun kyse on rikosten ennalta estämisestä, paljastamisesta, selvittämisestä tai syyteharkintaan saattamisesta, taikka yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelemisesta tai tällaisten uhkien ehkäisemisestä rikosten ennalta estämisen, paljastamisen, selvittämisen tai syyteharkintaan saattamisen yhteydessä.

Rikosasioiden tietosuojalakia sovelletaan myös poliisin toimiin, jotka koskevat häiriöitä, joista ei ennakoon tiedetä, onko kyse rikoksesta. Tällaisiin toimiin kuuluu myös poliisilaissa tai muualla lainsäädännössä poliisille säädettyjen toimivaltuuksien käyttäminen esimerkiksi mielenosoitusten, suurten urheilutapahtumien ja mellakoiden yhteydessä. Mainittuihin toimiin kuuluu myös lain ja järjestyksen ylläpitäminen, joka on annettu poliisiviranomaisten tai muiden lainvalvontaviranomaisten tehtäväksi silloin, kun se on tarpeen sellaisilta yleiseen turvallisuuteen ja yhteiskunnan perustavanlaatuisiin lailla suojattuihin etuihin kohdistuvilta uhkilta suojelua ja niiden ehkäisyä varten, jotka voivat johtaa rikokseen.

Rikosasioiden tietosuojalakia sovelletaan poliisin henkilötietojen käsittelyyn:

- Esitutinnan, poliisitutinnan tai muun rikoksen selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen liittyvän tehtävän, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän tehtävän ja muun poliisille säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi (ml. lupavalvonta poliisin kenttätehtävien yhteydessä),
- Rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi,
- DNA-näytteiden laadun varmistamiseksi,
- Tietolähdetietojen osalta silloin, kun se kohdistuu tutkinta- ja valvontatehtävissä tai rikosten ennalta estämiseksi ja paljastamiseksi säädettyihin tarkoituksiin, sekä
- Kun tietoja käsitellään poliisilain 1 luvun 1 § 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä, joka liittyy kansallisen turvallisuuden suojaamiseen.

Yleistä tietosuoja-asetusta ja sitä täydentävää tietosuojalakia sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn:

- Lupahallintoon liittyvissä tehtävissä
- Sellaisten poliisille laissa erikseen säädettyjen valvontatehtävien suorittamisessa, jotka eivät liity rikoksen ennalta estämiseen, paljastamiseen, selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen tai yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelemiseen tai tällaisten uhkien ehkäisemiseen (erityisesti lupavalvonta muualla kuin poliisin kenttätehtävien yhteydessä)
- Tietolähdetietojen osalta silloin, kun se kohdistuu poliisin muissa lakisääteisissä tehtävissä säädettyihin tarkoituksiin,
- Muissa poliisilain 1 luvun 1 § 2 momentin mukaisissa tehtävissä, jotka eivät liity rikoksen ennalta estämiseen, paljastamiseen, selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen tai yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelemiseen tai tällaisten uhkien ehkäisemiseen, sekä henkilöstö-, talous-, toimitila- ja materiaalihallinnossa.

Oikeuteen saada henkilötietoja ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, julkisuuslaki). Tietosuojan yleislainsäädännön lisäksi poliisin henkilötietojen käsittelyyn vaikuttaa keskeisesti myös julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019, tiedonhallintalaki).

Poliisin tehtäviin liittyvää henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä sisältyy muun muassa esitutkintalakiin (805/2011), pakkokeinolakiin (806/2011), rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin (444/2017), rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin (445/2017), todistajansuojeluohjelmasta annettuun lakiin (88/2015), hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin (692/2010), kuolemansyyn selvittämi-

sestä annettuun lakiin (459/1973), henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettuun lakiin (615/2020) sekä lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annettuun lakiin (657/2019).

Poliisin tiedonhankintaa koskevista toimivaltuuksista säädetään samoissa säädöksissä kuin poliisin muista toimivaltuuksista. Poliisin toimivaltuuksilla saatujen henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuojan yleislainsäädännön ja poliisin henkilötietolain säännöksiä, ellei toimivaltuussäätelyyn tai muuhun erityislainsäädäntöön sisälly henkilötietojen käsittelyä koskevia tiukempia edellytyksiä tai vaatimuksia.

#### 4 Rekisteröidyn oikeuksiin liittyvät keskeiset käsitteet

**Henkilötiedoilla** tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön (rekisteröity) välittömästi tai välillisesti liittyviä tietoja. Tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.

**Geneettisillä tiedoilla** henkilötietoja, jotka koskevat sellaisia luonnollisen henkilön perittyjä tai hankittuja geneettisiä ominaisuuksia, joista selviää yksilöllistä tietoa kyseisen luonnollisen henkilön fysiologiasta tai terveydentilasta, ja jotka on saatu kyseisen luonnollisen henkilön biologisesta näytteestä analysoimalla tai muutoin.

**Biometrisillä tiedoilla** luonnollisen henkilön fyysisiin ja fysiologisiin ominaisuuksiin tai käyttäytymiseen liittyvällä teknisellä käsittelyllä saatuja henkilötietoja, joiden perusteella kyseinen luonnollinen henkilö voidaan tunnistaa tai kyseisen henkilön tunnistaminen voidaan varmistaa.

**Terveyttä koskevilla tiedoilla** luonnollisen henkilön fyysiseen tai psyykkiseen terveyteen liittyviä henkilötietoja, jotka ilmaisevat hänen terveydentilansa.

**Henkilötietojen käsittelyllä** tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista sekä muuta toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin.

**Rekisterinpitäjällä** toimivaltaista viranomaista, joka yksin tai yhdessä muiden kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty.

**Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella** tietoturvallisuuden loukkausta, josta seuraa siirrettyjen, tallennettujen tai muuten käsiteltyjen henkilötietojen vahingossa tapahtuva tai oikeudeton tuhoaminen, häviäminen, muuttaminen, luvaton luovuttaminen tai pääsy tietoihin.

**Rekisterillä** tarkoitetaan jäsenneiltyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein, riippumatta siitä, onko tietojoukko keskitetty, hajautettu taikka toiminnallisin tai maantieteellisin perustein jaettu.

## 5 Roolit ja vastuut rekisteröidyn oikeuksiin liittyvissä asioissa

### 5.1 Roolit ja vastuut muissa asiakirjoissa

Poliisin tietosuojaan, tietoturvallisuuteen ja tiedon elinkaaren hallintaan liittyvät ylemmän tason roolit ja vastuut ovat kuvattu poliisin tiedonhallintapolitiikassa. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen poliisissa liittyvät tarkemmat roolit ja vastuut ovat määrättyinä tässä asiakirjassa.

### 5.2 Poliisihallitus

Poliisihallitus vastaa, että poliisissa on määritelty rekisteröidyn oikeuksiin liittyvissä asioissa vastuut, velvoitteet, prosessit ja toteuttamistavat. Lisäksi Poliisihallituksen vastuulle kuuluu, että rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta poliisissa on annettu ajantasaiset ja sisällöllisesti asianmukaiset valtakunnalliset ohjeet, rekisteröidylle on asetettu saataville kattava ja ajantasainen yleinen informaatioaineisto poliisin valtakunnallisesta henkilötietojen käsittelystä, henkilöstölle on järjestetty tehtävien edellyttämällä tavalla koulutusta ja että rekisteröidyn oikeuksiin liittyviä tehtäviä varten on luotu riittävät toimintaedellytykset.

### 5.3 Poliisiyksiköt

Poliisiyksikkö vastaa, että rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyviin tehtäviin on riittävät resurssit, osaaminen ja ohjaus yksikössä ja että tehtävien organisointi, hoito, vastuut ja valvonta toteutuvat tietosuojalainsäädännön ja Poliisihallituksen ohjauksen mukaisesti.

Poliisilaitokset toimivat poliisin henkilötietolain 41 §:n 2 momentissa tarkoitettuina muina poliisiyksikköinä, jotka ottavat rekisterinpitäjän ohella vastaan rekisteröidyn tarkastusoikeuden käyttöä koskevia pyyntöjä ja jotka antavat tarvittavat henkilötiedot ja muut tiedot tarkastamista varten tässä ohjeessa ohjeistetulla tavalla sekä muutoinkin toteuttavat rekisteröidyn oikeuksiin liittyviä tehtäviä tässä ohjeessa määritellyllä tavalla.

Poliisiyksiköiden tulee nimetä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyviin tehtäviin tarkastusoikeusyhdyshenkilö ja määrätä riittävä määrä myös muuta henkilöstöä ja kyseisille henkilöille riittävä määrä varahenkilöitä re-

kisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyviä tehtäviä varten. Tietosuoja-tehtävissä toimivien henkilöiden toimenkuviin tulee kirjata roolien mukaiset tehtävät ja poliisiyksikön tulee mahdollistaa näiden tehtävien tuloksekas hoitaminen. Poliisiyksikön tulee huolehtia siitä, että tarkastusoikeusyhdyshenkilöllä on riittävä asiantuntemus henkilötietojen käsittelyä koskevasta lainsäädännöstä ja tietosuojaan liittyvistä käytänteistä sekä valmiudet hoitaa vastuulleen kuuluvat tehtävät.

Poliisiyksikön tulee huolehtia, että tarkastusoikeuden käyttöön liittyvät poliisiyksikön sisäiset prosessit ja menettelytavat on toteutettu poliisiyksikön toiminta-alueella asianmukaisesti ja kattavasti siten, että rekisteröidyllä on mahdollista esittää pyyntöjä useammassa poliisin asiakaspalvelupisteessä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Poliisiyksiköiden tulee huolehtia myös siitä, että jokaiseen poliisin asiakaspalvelupisteeseen on asetettu rekisteröidyn saataville paperiasiakirjamuodossa sisällöllisesti ajantasainen ja kattava informaatioaineisto<sup>2</sup> ja yksikön tarkastusoikeusyhdyshenkilön yhteystiedot. Poliisiyksikön tulee myös seurata ja valvoa, että rekisteröidyn oikeuksiin liittyvissä tehtävissä noudatetaan voimassa olevaa ohjeistusta ja lainsäädäntöä.

#### 5.4 Tarkastusoikeusyhdyshenkilö

Tarkastusoikeusyhdyshenkilön tehtävänä on ohjata ja neuvoa rekisteröityä tietosuoja-asioissa sekä huolehtia tarkastusoikeuden toteuttamiseen liittyvistä käytännön toimenpiteistä ja tehtävistä yksikössään toimenkuvansa mukaisesti. Tarkastusoikeusyhdyshenkilön tehtäviin kuuluu myös tuen antaminen yksikön päällikölle ja yksikön nimeämälle tietosuojan vastuuhenkilölle sekä tehdä yhteistyötä Poliisihallituksen kanssa rekisteröidyn oikeuksiin liittyvissä asioissa.

## 6 Rekisteröidyn oikeudet

Poliisin toiminnassa sovellettavat rekisteröidyn oikeuksia koskevat säännökset sisältyvät pääosin rikosasioiden tietosuojalain 4 lukuun ja tietosuoja-asetuksen 3 lukuun. Lisäksi tietosuojalaissa ja poliisin henkilötietolaissa on säännöksiä rekisteröidyn oikeuksista ja niiden rajoituksista. Rekisteröidyn oikeuksia koskevia säännöksiä sisältyy edellä mainittujen lisäksi muihin henkilötietojen käsittelyä poliisissa ohjaaviin EU-säädöksiin ja kansalliseen erityislainsäädäntöön, kuten Schengenin tietojärjestelmää koskevaan säädöspohjaan ja Europol-asetukseen.

Poliisin tehtävien yhteydessä käsiteltävä asiakokonaisuus ja siihen liittyvä tietoaineisto on usein tietosisällöltään sellaista, että samassa yhteydessä voidaan käsitellä myös moneen muuhun henkilöön liittyviä tietoja. Tästä johtuen rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisessa tulee kiinnittää erityistä

<sup>2</sup> Sisällöllisesti ja asiallisesti vastaava, kuin aikaisemmin pidettäväksi määrätty Poliisin henkilörekisterit -kansio.



huomiota, että myös muiden henkilöiden tietosuojaoikeudet varmistetaan asianmukaisesti.

Rekisterinpitäjän on helpotettava rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä. Poliisissa rekisteröidyn oikeuksiin liittyviä tehtäviä ja velvoitteita toteutetaan tässä ohjeessa määritellyillä toimintatavoilla ja periaatteilla.

## 6.1 Rekisteröidyn informointi

Laadukkaalla ja läpinäkyvällä informoinnilla henkilötietojen käsittelystä rakennetaan luottamusta poliisin toimintaan ja annetaan rekisteröidylle mahdollisuus käyttää lakisääteisiä oikeuksiaan.

Poliisin verkkopalvelussa tietosuojainformointi on keskitetty osoitteeseen <https://poliisi.fi>. Sivuston tietosuojaosiossa ”Henkilötietojen käsittely” on kaikkien saataville asetettu tietosuojaan liittyvän yleisen informaatioaineiston lisäksi julkiset tietosuoja- ja käsittelytoimiselosteet sekä lomakkeita tarkastusoikeuden käyttöön ja tietojen poisto, oikaisu ja käsittelyn rajoitusvaatimusten tekemistä varten.

Rekisterinpitäjän on ylläpidettävä sen vastuulle kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä myös kirjallista selostetta käsittelytoimista, johon on sisällytettävä laissa tarkemmin määritellyt tiedot. Seloste käsittelytoimista on lähtökohtaisesti tarkoitettu ainoastaan organisaation omaan käyttöön ja se luovutetaan erikseen pyydettyä valvontaviranomaiselle tietosuojalainsäädännön noudattamisen valvomiseksi. Rekisteröidyn informoimiseksi seloste käsittelytoimista voidaan laatia poliisissa myös osittain tai kokonaan julkisena asiakirjana, jos se on tarkoituksenmukaista ja selosteen julkiseen osaan ei ole tarvetta sisällyttää salassa pidettäviä tietoja.

Poliisi toteuttaa informointia tarpeen mukaan myös muun muassa asiakaspalvelutilanteissa, asiakaspalvelun yhteydessä käytettävissä lomakkeissa ja asiakirjoissa sekä mahdollisuuksien mukaan kenttätöiden tehtävien suorittamisen yhteydessä. Kameravalvonnasta kiinteistöissä ja poliisin suorittamasta teknisestä valvonnasta kenttätöissä informoidaan informointikyltein tai muutoin ennalta päätetyin riittävin informoinnein.

Rekisteröityä informoidaan pääsääntöisesti seuraavilla informointitavoilla:

### **Tahtotila, vastuullisuus/luotettavuus**

- Tiedonhallintapolitiikka sekä muut tietoturvaan ja -suojaan sekä tiedon elinkaaren hallintaan liittyvät julkiset poliisihallinnon ohjeet ja määräykset

### **Informointiasiakirjat ja -tavat**

- Tietosuoja- ja käsittelytoimiselosteet (julkisilta osin)
- Tietosuojainformointisivusto poliisin verkkopalvelussa
- Poliisin asiakaspalvelupisteiden paperiasiakirjamuotoinen informaatioaineisto
- Informointi sähköisissä palveluissa ja asiakaspalvelun yhteydessä

- Tietosuojaan liittyviin kansalaiskyselyihin vastaaminen
- Poliisin päätöksiin ja ilmoituksiin sisällytettävä informaatio
- Poliisin tietosuojavastaavan, poliisiyksikön tietosuojan vastuuhenkilön ja tarkastusoikeusyhdyshenkilön kautta

## 6.2 Rekisteröidyn tarkastusoikeus

### 6.2.1 Yleistä

Rikosasioiden tietosuojalain 23 §:ssä säädetään tarkastusoikeudesta ja tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin (rekisteröidyn tarkastusoikeus).

Rekisteröidyn oikeus saada pääsy omiin tietoihinsa on keskeisessä asemassa rekisteröidyn oikeuksien toteutumisen kannalta. Rekisteröidyn lähtökohtainen oikeus saada pääsy henkilötietoihinsa mahdollistaa muun muassa sen, että rekisteröity voi myös itse pysyä perillä henkilötietojensa käsittelyn lainmukaisuudesta ja tarkistaa sen sekä auttaa rekisteröityä päättämään, ovatko häntä koskevat tiedot oikeita ja ajantasaisia.

### 6.2.2 Tarkastusoikeuden käyttöön liittyvät periaatteet ja ulottuvuus

Poliisin henkilötietolaissa säännökset poliisin valtakunnallisista tietojärjestelmistä ja muista poliisin henkilörekistereistä on nykyisin korvattu säännöksillä poliisin lakisäätelysten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisilla henkilötietojen käyttötarkoituksilla ja käsiteltävien henkilötietojen tietosisällöillä (käyttötarkoitukseen perustuva sääntely).

Rekisterillä tarkoitetaan laissa nimenomaan loogista, ei fyysistä rekisteriä. Looginen rekisteri -käsite merkitsee, että samaan rekisteriin luetaan kuuluviksi kaikki ne tiedot, joita käytetään samassa käyttötarkoituksessa riippumatta siitä, miten ja mihin ne on talletettu ja että tietojenkäsittelyssä syntyviä lyhytaikaisia tiedostoja ja tallenteiden eri sukupolvia ei pidetä eri rekistereinä silloin, kun ne ovat rekisterinpitäjän hallussa ja niitä käytetään rekisterille määriteltäviin käyttötarkoituksiin.

Rekisteröidyllä on lähtökohtaisesti oikeus saada rekisterinpitäjältä tieto siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja ja jos kyseisiä tietoja käsitellään, rekisterinpitäjän on toimitettava hänelle jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista tai annettava tiedot tarkastettavaksi muulla erikseen sovittavalla tavalla. Rekisteröidyllä on myös tarkastusoikeuden perusteella oikeus tietää, mikäli rekisterinpitäjä ei käsittele häntä koskevia tietoja.

Tarkastusoikeutta ei voi käyttää toisen henkilön välityksellä, mutta tarkastusoikeutta käyttävällä henkilöllä voi olla mukanaan avustaja. Huoltajalla on lähtökohtaisesti oikeus tarkastaa huollossaan olevaa lasta koskevat tiedot. Tarkastusoikeuden käytön oikeus voi tulla myös tuomioistuimen antamasta määräyksestä; esimerkiksi edunvalvojalla on oikeus tarkastaa päämiehensä henkilötiedot hänen puolestaan, mikäli tarkastusoikeuden käyttöön liittyvä oikeus sisältyy edunvalvojalle annettuun määräykseen.

Hallintolain (434/2003) mukaan viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta, joten 15-vuotta täyttäneellä lapsella on itsenäinen oikeus tarkastaa itseään koskevat henkilötiedot. Myös alle 15-vuotiaalla lapsella on oikeus tarkastaa itseään koskevat henkilötiedot, mikäli hän ikäänsä, kehitystasoonsa ja asian laatuun nähden ymmärtää asian merkityksen. Alle 15-vuotiaan itsemääräämisoikeuden ja edellä mainittujen kriteerien arviointi tehdään tapauskohtaisesti.

Poliisin henkilötietolain soveltamisalaan liittyvien tehtävien yhteydessä käsiteltävien henkilötietojen poistamisesta ja arkistoinnista säädetään poliisin henkilötietolain 5 luvussa.

Rekisteröidyllä ei ole tässä ohjeessa määriteltyä tarkastusoikeutta itseään koskeviin henkilötietoihin, joiden käyttötarkoitus on pelkästään arkistolain (831/1994) 7 §:n mukainen (esimerkiksi tutkinnan ja virka-avun arkistohakemisto).

### 6.2.3 Tarkastusoikeusasian käsittelyyn liittyvät määräajat ja periaatteet

Tarkastusoikeusasian käsittelyyn liittyvä määräaika riippuu siitä, minkä lainsäädännön soveltamisalaan henkilötietojen käsittely kuuluu, johon tarkastusoikeuden käyttöä koskeva pyyntö on kohdistettu. Lähtökohta kuitenkin on, että rekisteröidyn pyytämät henkilötiedot annetaan aina viivytyksettä tarkastettavaksi määräajoista riippumatta.

Tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan liittyvät henkilötiedot on lähtökohtaisesti annettava tarkastettavaksi kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä. Määräaikaa voidaan tarvittaessa jatkaa enintään kahdella kuukaudella ottaen huomioon pyyntöjen monimutkaisuus ja määrä. Rekisterinpitäjän on tällöin ilmoitettava rekisteröidylle määräajan jatkamisesta kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta sekä ilmoitettava viivästymisen syyt.

Rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan liittyvät henkilötiedot on annettava tarkastettavaksi viimeistään kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä. Rikosasioiden tietosuojalain mukaan tarkastusoikeuden epäämisenä pidetään sitä, että rekisterinpitäjä ei ole kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä antanut kirjallista vastausta rekisteröidylle.

Edellä esitetystä poiketen kansalliseen Schengenin tietojärjestelmään talletetut henkilötiedot on voimassa olevan Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjan mukaan annettava tarkastettavaksi viimeistään kahden kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä. Uudistavan säädöspohjan voimaantulon jälkeen määräaika tulee lyhenemään yhteen kuukauteen.

Poliisille esitetään usein sellaisia tarkastusoikeuden käyttöä koskevia pyyntöjä, joissa pyyntö on samalla kertaa kohdistettu esimerkiksi sekä yleisen tietosuoja-asetuksen että rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalan piiriin kuuluviin henkilötietoihin. Näissä tapauksissa voi olla tarkoituksenmukaista

antaa henkilötietoja tarkastettavaksi useammalla kerralla, jotta laissa säädettyjä määräaikoja voidaan noudattaa. Tällöin rekisteröityä on hyvä informoida siitä, miksi hän saa aluksi vain osan henkilötiedoistaan tarkastettavakseen.

#### 6.2.4 Tarkastusoikeuden käyttöä koskevan pyynnön esittäminen ja vastaanottaminen

Tarkastusoikeuden käyttöä koskevan pyynnön esittämisen ja vastaanottamisen tapa riippuu siitä, minkä lainsäädännön soveltamisalaan henkilötietojen käsittely kuuluu, johon tarkastusoikeuden käyttöä koskeva pyyntö on kohdistettu.

Poliisin henkilötietolain mukaan rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti poliisilaitoksen asiakaspalvelupisteessä tai rekisterinpitäjän luona ja todistettava henkilöllisyytensä, jos pyyntö on kohdistettu henkilötietoihin, jotka kuuluvat poliisin henkilötietolain soveltamisalaan. Poliisin henkilötietolaissa säädettyä menettelyä sovelletaan myös muun lain soveltamisalaan liittyvään henkilötietojen käsittelyyn, jos laissa on asiasta näin erikseen säädetty. Tarkastusoikeuden käyttöön liittyviä pyyntöjä ei poliisissa vastaanoteta keskusrikospoliisissa eikä Poliisiammattikorkeakoulussa, poikkeuksena poliisiyksikön omalle rekisterinpitovastuulle kuuluvat henkilötiedot.

Poliisin henkilötietolaki periaatteessa mahdollistaa myös pyynnön esittämisen käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista. Tällaista palvelua ei poliisissa kuitenkaan ole vielä otettu käyttöön, joten tarkastusoikeuden käyttöön liittyviä pyyntöjä ei toistaiseksi voi esittää ja vastaanottaa sähköisien palvelujen kautta.

Poliisin henkilötietolakia sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn esimerkiksi silloin, kun henkilötietoja käsitellään tutkinta- ja valvontatehtävissä, rikosten ennalta estämiseksi tai paljastamiseksi, kansainvälisessä poliisiyhteistyössä sekä poliisin muissa lakisääteisissä tehtävissä, ellei asiasta ole erikseen toisin säädetty. Muita poliisin lakisääteisiä poliisin henkilötietolain soveltamisalan piiriin kuuluvia tehtäviä ovat esimerkiksi lupahallintoon liittyvät tehtävät ja sellaiset poliisille laissa erikseen säädetty valvontatehtävät, jotka eivät liity rikoksen ennalta estämiseen, paljastamiseen, selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen tai yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelemiseen tai tällaisten uhkien ehkäisemiseen.

Muiden kuin poliisin henkilötietolain soveltamisalaan liittyvien henkilötietojen osalta tarkastusoikeuden käyttöä koskevan pyynnön voi esittää rekisterinpitäjälle omakätisesti allekirjoitetulla asiakirjalla tai sitä vastaavalla varmennetulla tavalla tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona, ellei laissa ole toisin säädetty.

Tarkastusoikeuden toteuttamista helpottamaan on suunniteltu erilliset lomakkeet, joista tulee valita tarkastusoikeusasiaan soveltuva asiakirja pyynnön sisällön mukaisesti. Pyyntö voidaan esittää myös muulla asiakirjalla.

Poliisiyksikössä tarkastusoikeuslomakkeen tai vastaavan asiakirjan vastaanottavan henkilön on varmistettava pyynnön esittäjän henkilöllisyys ja tehtävä tästä tarvittavat merkinnät asiakirjaan. Pynnön vastaanottajan tulee myös varmistaa, että tarkastusoikeusasiakirjaan kirjatut henkilö- ja yhteystiedot sekä muut merkinnät on kirjattu asiakirjalle riittävän laajuisesti ja selkeästi.

Poliisin verkkosivuille (<https://poliisi.fi>) kaikkien saataville asetetut tarkastusoikeuslomakketyypit ovat seuraavat:

- Tarkastusoikeuden käyttäminen
- Tarkastuspyyntö tietosuojavaltuutetulle
- Tarkastuspyyntö Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastolle (Europol)

Tarkastusoikeuden käyttöön liittyvä pyyntö on yksilöitävä riittävällä tarkkuudella siten, että pyynnöstä käy riittävällä tarkkuudella ilmi, mihin poliisin rekisteriin tai sen osaan tai henkilötietojen käsittelytarkoitukseen pyyntö on kohdistettu. Pynnön riittävä yksilöiminen on poliisin tietojen osalta välttämätöntä, koska poliisi käsittelee merkittäviä määriä rekisteröityä koskevia tietoja eri käyttötarkoituksissa lukuisissa eri rekistereissä, joihin liittyvä tietojoukko voi olla keskitetty, hajautettu taikka toiminnallisin tai maantieteellisin perustein jaettu.

Jos poliisille toimitettu tarkastusoikeuden käyttöön liittyvä pyyntöasiakirja on sisällöllisesti puutteellinen tai epäselvä, pynnön käsittelystä vastaavan tahon on kehotettava rekisteröityä määrääjässä täydentämään asiakirjaa, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta asian ratkaisemiseksi. Rekisteröidylle on tällöin myös ilmoitettava, miten pyyntöä on täydennettävä tai täsmennettävä. Pyyntö on käsittelyn tarkoituksen näkökulmasta puutteellinen esimerkiksi silloin, jos se on yksilöimättömästi kohdistettu kaikkiin poliisin tietoihin ja tietojärjestelmiin.

Jos tarkastusoikeutta käytetään teknisten laitteiden avulla kerättyihin ääni- ja kuvatallenteisiin, tulee rekisteröidyn tiedon etsimiseksi ilmoittaa asia tai käyttötarkoitus, johon liittyen ääni- ja kuvatallennetietoja on kerätty sekä tilanteen mukaisesti myös tapahtumapaikka ja mahdollisimman tarkka aika, jolloin nauhoittaminen esimerkiksi kameravalvontajärjestelmällä on tapahtunut. Joskus pynnön esittäjän voi olla tarpeen liittää tarkastusoikeuspyyntöön oma kuvansa tiedon esillehakua varten.

Poliisissa tarkastusoikeuden käyttöä koskeva henkilökohtaisesti esitettävä rekisteröidyn pyyntö vastaanotetaan poliisiyksikön sellaisissa asiakaspalvelupisteissä, joissa tarkastusoikeuspyyntöjen vastaanotto on määrätty asiakaspalvelupisteen tehtäväksi. Rekisteröityä tulee asiakaspalvelutilanteessa mahdollisuuksien mukaan avustaa pynnön esittämisessä ja tilanteen mukaisesti myös asiakirjojen täyttämässä. Tarkastusoikeuden käyttöön liittyvästä pyyntöasiakirjasta annetaan asiakaspalvelutilanteen yhteydessä rekisteröidylle jäljennös pynnön vastaanottomerkintöjen kirjaamisen jälkeen.

Tarkastusoikeusasiaan liittyvät asiakirjat ja muut asiaan liittyvät tiedot tulee toimittaa pyynnön vastaanottamisen jälkeen ilman aiheetonta viivytystä poliisiyksikön tarkastusoikeusasioita käsitteleville henkilöille poliisiyksikön määrittelemän sisäisen prosessin ja menettelytapaohjeistuksen mukaisesti.

Pyyntöasiakirjat tulee tallettaa poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmään (Acta) asian jatkokäsittelyä varten erikseen ohjeistetulla tavalla.

#### 6.2.5 Tarkastusoikeusasian käsittely ja tehtävät poliisiyksikössä

Tarkastusoikeusasia käsitellään ja toteutetaan lähtökohtaisesti sen poliisiyksikön toimesta, jolle pyyntö on esitetty, ellei asiasta ole toisin määrätty, ohjeistettu tai sovittu. Jos kyseessä olevan pyynnön käsittely ei kuulu poliisiyksikön toimivaltaan tai tehtäviin, poliisiyksikön on siirrettävä asian käsittely tarpeellisilta osin viipymättä toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle tai taholle. Asian käsittelyn siirrosta on aina ilmoitettava rekisteröidylle.

Poliisilaitokset poliisin henkilötietolain 41 §:n 2 momentissa tarkoitettuina muina poliisiyksikköinä käsittelevät ja toteuttavat tarkastusoikeuden lähtökohtaisesti seuraavia käsittelytarkoituksia varten kerättyjen henkilötietojen osalta:

- Henkilötietojen käsittely tutkinta- ja valvontatehtävissä
- Henkilötietojen käsittely rikosten ennalta estämisessä tai paljastamisessa
- Henkilötietojen käsittely hätäilmoituksiin liittyvissä poliisin tehtävissä (hätäkeskustietojärjestelmän poliisin tiedot)
- Henkilötietojen käsittely maahanmuuttolain mukaisissa poliisille kuuluvissa tehtävissä (maahanmuuttoasioiden asiankäsittelyjärjestelmän poliisin tiedot)
- Henkilötietojen käsittely poliisin muissa lakisäateisissä tehtävissä
- Henkilötietojen käsittely Schengenin tietojärjestelmän kansallisessa järjestelmässä
- Poliisiyksikön omalla rekisterinpitovastuulla olevat henkilörekisterit ja niihin liittyvä henkilötietojen käsittely
- Poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmään (Acta) talletetut diaaritiedot

Poliisilaitoksien tarkastusoikeuden toteuttamisvastuulle kuuluvat rekisterit ja tietoaaineistot on yksilöity tarkemmin oheisessa liitteessä (Liite 1).

Poliisihallitus käsittelee tarkastusoikeusasiat muiden kuin liitteessä mainittujen henkilötietojen sisältävien rekisterien ja tietoaaineistojen osalta, joissa Poliisihallitus toimii rekisterinpitäjänä. Pynnön vastaanottaneen poliisiyksikön tulee viipymättä siirtää tarkastusoikeusasia tältä osin Poliisihallituksen käsiteltäväksi. Tulkinnanvaraisissa tai muuten epäselvissä tilanteissa tulee toimintatavoista sopia Poliisihallituksen tiedonhallinnan kanssa ennen asian siirtoa.

Tarkastusoikeusasian käsittelyssä tulee huomioida, että yhteiskäyttöisissä tietojärjestelmissä voi olla loogisesti eroteltuna useamman eri viranomaisen rekisterinpitovastuulle kuuluvia tietoja. Esimerkiksi poliisiasiain tietojärjestelmässä (PATJA) käsitellään myös Tullin ja rajavartiolaitoksen rekisterinpitovastuulle kuuluvia tietoja. Poliisi toteuttaa tarkastusoikeuden käyttöön liittyvät pyynnot ainoastaan poliisin rekisterinpitovastuulle kuuluvien tietojen osalta. Rekisteröityyn liittyvien muiden rekisterinpitäjien vastuulle kuuluvien tietojen olemassaoloa ei ole oikeutta ilmaista rekisteröidylle poliisissa käsittelyssä olevan tarkastusoikeusasian yhteydessä.

Pyynnön vastaanottanut poliisiyksikkö suorittaa lähtökohtaisesti myös pyynnön edellyttämät rekisteritarkastukset sekä tulostaa taikka muulla tavalla ottaa ulos tietojärjestelmistä tarkastusoikeuden toteuttamisessa ja muussa käsittelyssä tarvittavat tiedot. Määrättyjen tietojärjestelmien ja tietoineistojen osalta on annettu edellisestä poikkeavia toiminnallisia menettelytapaohjeita, jotka käyvät tarkemmin ilmi oheisesta liitteestä (Liite 2).

Poliisiasiain tietojärjestelmään (PATJA) liittyvät yksityiskohtaisemmat menettelytapaohjeet tullaan kuvaamaan erikseen laadittavassa Poliisiasiain tietojärjestelmä (PATJA) -tarkastusoikeuskäsikirjassa.

Ennen tietojen antamista tarkastettavaksi aineistosta on poistettava huolellisesti muita ulkopuolisia henkilöitä koskevat henkilötiedot siten, ettei ulkopuolinen taho ei voi enää hallussaan olevilla tiedoilla muuttaa tietoja takaisin tunnistettaviksi (anonymisointi). Ilmoitukseen tai asiaan liittyviin lakisääteisiin tehtäviin osallistuneiden viranomaisten henkilötietoja ei kuitenkaan lähtökohtaisesti poisteta aineistosta, ellei tiedonsaantia tältä osin ole erityistä tarvetta rajoittaa lakiin perustuvilla syillä.

Vastaavalla tavalla aineistosta tulee poistaa sellaiset tiedot, jotka eivät kuulu tarkastusoikeuden piiriin tai niiden luovuttaminen ulkopuolisille on muusta syystä kiellettyä. Jos tarkastusoikeutta on tarvetta rajoittaa vain osaan tietoja, niin vain rajoittamista vaativat tiedot poistetaan tietoineistosta edellä kuvatulla tavalla ja muut tiedot annetaan tarkastettavaksi.

Esitutkintalain mukaan ääni- ja kuvatallenteesta tieto voidaan antaa vain luovuttamalla tallenne esitutkintaviranomaisen luona nähtäväksi, jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on syytä olettaa, että tiedon antaminen muulla tavoin voisi johtaa tallenteessa esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen. Hätäkeskustietojärjestelmään talletettujen hätäpuhelutallenteiden osalta tietojen antamisen menettelytavat ovat kuvattuna käsikirjassa poliisin hälytys- ja kenttätoiminnan tehtävien käsittelystä<sup>3</sup>. Äänitallenne annetaan edellytysten täytyessä tarkastettavaksi pääsääntöisesti litteroituna.

Ääni- ja kuvatallenteista on poistettava muita henkilöitä koskevat henkilötiedot ennen tietojen antamista tarkastettavaksi, jos se on tallenteen käyttötarkoitus, sisältö ja laajuus huomioon ottaen yleensäkin mahdollista ja

<sup>3</sup> Ohje poliisin tehtävien käsittelystä kenttä- ja hälytystoiminnassa (POL-2019-74271, 23.01.2020) Liite 1



tarkoituksenmukaista. Tietoja voidaan anonymisoida esimerkiksi Photoshop- tai muun kuvankäsittelyohjelman avulla maskaamalla tai muulla järjestelmän mahdollistamalla tarkoituksenmukaisella tavalla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös siihen, ettei esimerkiksi ilmoituksen tekijän tai muun henkilön, jolla on perusteltu syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi hänen henkilöllisyytensä paljastuessa ulkopuolisille, henkilöllisyyttä paljasteta toimenpiteiden yhteydessä.

#### 6.2.6 Tarkastusoikeuden toteuttaminen

Tarkastusoikeus toteutetaan lähtökohtaisesti toimittamalla rekisteröidylle jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista postitse saantitodistuskirjeenä. Rekisteröidylle annettavat jäljennökset tulee merkitä asianmukaisilla salassapitomerkinnoilla. Jos tarvittavien merkintöjen käyttäminen teknisesti tai muista vastaavista syistä johtuen ei ole mahdollista, voidaan merkintä ja sen peruste ilmaista muutoin kirjallisesti tai suullisesti<sup>4</sup>.

Tarkastettavaksi annettavien tietojen lisäksi aineistoon tulee liittää mukaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvä tietosuojaseloste tai julkisena laadittu seloste käsittelytoimista tarkastusoikeuteen liittyvän rekisteröidyn muun tiedonsaantioikeuden täyttämiseksi. Jos henkilötietojen käsittelyyn liittyviä alla mainittuja tietoja ei voida luovuttaa selosteella, tiedot on annettava rekisteröidylle muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastusoikeuden toteuttamisen yhteydessä rekisteröidyllä on oikeus saada myös seuraavat henkilötietojensa käsittelyyn liittyvät tiedot:

- Kaikki tietojen alkuperästä käytettävissä olevat tiedot
- Käsittelyn tarkoitukset, oikeusperuste ja käsittelyn kohteena olevat henkilötietoryhmät
- Tietojen luovutusten vastaanottajat tai vastaanottajaryhmät
- Henkilötietojen säilytysaika
- Rekisteröidyn oikeus vaatia rekisterinpitäjältä häntä itseään koskevien henkilötietojen oikaisemista, poistamista tai niiden käsittelyn rajoittamista
- Rekisteröidyn oikeus tehdä toimenpidepyyntö tietosuojavaltuutetulle ja valtuutetun yhteystiedot

Rekisteröidyllä on erillisestä pyynnöstä oikeus käydä tarkastamassa tietonsa myös poliisilaitoksella tai rekisterinpitäjän luona henkilökohtaisesti asioiden. Aineisto voidaan toimittaa rekisteröidylle erillisestä pyynnöstä myös sähköisessä muodossa asianmukaisesti salattuna, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan sähköiseen muotoon muuttamisen vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Tarkastusoikeusasiaan liittyvät tiedot tulee antaa rekisteröidylle ymmärrettävässä muodossa. Tietojen antaminen tarkastettavaksi tarkoittaa tietoihin

<sup>4</sup> Määräys tiedon turvallisuudesta käsittelystä poliisissa (POL-2020-69511, 17.12.2020)



(asiakirjoihin tai tulosteisiin) tutustumista siinä laajuudessa, kuin niitä on rekisteröityä itseään koskevana talletettuna poliisin rekistereihin ja joihin rekisteröidyllä itsellään on tarkastusoikeus.

Jos poliisin henkilörekistereistä saaduissa tulosteissa on käytetty lyhenteitä, niiden merkitys tulee kertoa rekisteröidylle epäselvyyksien välttämiseksi.

Jos rekisteröity haluaa tarkastaa itseään koskevat tiedot poliisin tiloissa henkilökohtaisesti asioiden, hänelle on tarkastusoikeuden toteuttamista varten tulostettava tarkastettavat tiedot lähtökohtaisesti paperiasiakirjoina. Tarkastusoikeuden toteuttamisessa tulee tällöin huomioida, että toimenpiteet toteutetaan asianmukaisissa tiloissa tietosuoja- ja tietoturvavelvoitteet huomioiden. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että tietoja ei saa antaa tarkastettavaksi näyttämällä niitä rekisteröidylle suoraan tietojärjestelmistä tai muulla tietoturvaa vaarantavalla tavalla.

Poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmään (Acta) tulee tarkastusoikeusasian yhteyteen tallettaa tarkastusoikeuden käsittelyyn liittyvänä ainakin seuraavat asiakirjat ja tiedot:

- Tarkastusoikeuden käyttöön liittyvä pyyntöasiakirja liitteineen
- Tarkastusoikeusasiaan liittyvät mahdolliset asian siirtopäätökset
- Liitteen 2 mukaiset selvitys- ja toimenpidepyynnöt sekä niihin saadut vastaukset liitteaineistoineen
- Jäljennös rekisteritiedoista, jotka on annettu rekisteröidylle tarkastettavaksi tai tieto siitä, ettei tarkastuksen kohteena olleessa rekisterissä ollut tarkastusoikeutta käyttävää henkilöä koskevia tietoja
- Poliisiasian tietojärjestelmän (PATJA) tarkastusoikeuskyselyjärjestelmän tuloste, jos pyyntö on kohdistettu kyseiseen järjestelmään
- Tarvittava yksilöinti niistä rekisteritiedoista, joiden osalta tarkastusoikeutta on lykätty, rajoitettu tai se on evätty tapauskohtaisin perusteluin
- Rekisteröidylle lähetetyt asiakirjat ja vastaukset

## 6.2.7 Tarkastusoikeuden rajoitukset, välillinen tarkastusoikeus ja lokitiedot

### 6.2.7.1 Tarkastusoikeuden rajoitukset

Rekisteröidyn tarkastusoikeutta on laissa rajoitettu määrättyjen poliisin henkilörekistereissä olevien tietoineistojen ja käsittelytarkoitusten osalta. Tarkastusoikeuden rajoituksissa on säädetty poliisin henkilötietolain lisäksi muun muassa rikosasioiden tietosuojalain 24 ja 28 §:ssä sekä tietosuojaasetuksen soveltamisalaan kuuluvien henkilötietojen osalta tietosuojaasetuksen 3 luvussa ja tietosuojalain 34 §:ssä. Tarkastusoikeuden rajoittamiseen liittyvää sääntelyä voi olla myös muualla lainsäädännössä.

Poliisin henkilötietolain perusteella rekisteröidyn suoraa tarkastusoikeutta on rajoitettu jäljempänä tarkemmin selvitettyjen tietojen osalta. Rajoitukset koskevat ainoastaan rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalalla käsiteltä-

viä henkilötietoja ja täydentävät rikosasioiden tietosuojalain säännöksiä tarkastusoikeuden tapauskohtaisesta rajoittamisesta. Rekisteröidyillä itsellään ei ole tarkastusoikeutta:

- Poliisin henkilötietolain 9 §:ssä tarkoitettuihin tietolähdetietoihin
- Schengenin tietojärjestelmän salaista tarkkailua ja erityistarkastuksia koskeviin henkilötietoihin
- Poliisin henkilötietolain 5 - 8 §:ssä tarkoitettuihin henkilötietoihin sisältyviin poliisin taktisia ja teknisiä menetelmiä koskeviin tietoihin
- Havainto- tai tietolähdetietoihin tai tekniseen tutkintaan käytettäviin tietoihin
- Henkilötietoihin, jotka on saatu poliisilain 5 luvun ja pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun mukaisia tiedonhankintamenetelmiä käyttäen sekä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 157 §:n nojalla.

Rekisteröidyn tarkastusoikeuden ulkopuolelle jää edellä esitetyn säännöksen perusteella esimerkiksi seuraavat poliisin henkilörekistereihin talletetut tietoaaineistot ja tiedot:

- Kumotussa poliisin henkilötietolaissa tarkoitetun epäiltyjen tietojärjestelmän tietoja vastaavat tiedot, joita poliisissa käsitellään rikosten ennalta estämiseksi ja paljastamiseksi (Espa-tiedot)
- Henkilöä tai tekoa koskevat luokitus- ja tarkkailutiedot
- Rikosten sarjoittamiseksi käsiteltävät tiedot
- Merkityksellisyyden arvioimiseksi käsiteltävät tiedot
- Tuntomerkkitiedoista asiasanat, erityistuntomerkit, valokuvat, sormen- ja kämmenenjäljet, DNA-näytteet ja niiden luokitustiedot sekä jalkineenjäljet
- Poliisin toimenpiteen kohteena olevan henkilön turvallisuuden tai viranomaisen työturvallisuuden turvaamiseksi käsiteltävät tiedot henkilön terveydentilasta ja sen seurannasta taikka hänen sairautensa hoidosta, kohteen tai henkilön vaarallisuudesta tai arvaamattomuudesta (turvallisuustiedot)
- Hätäkeskustietojärjestelmän poliisin tietoihin talletetut henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot, kuten tieto kohteen tai henkilön vaarallisuudesta tai arvaamattomuudesta
- Esitutkintalain, pakkokeinolain, poliisilain taikka muun säädöksen perusteella kiinniotettujen, pidätettyjen tai vangittujen henkilöiden säilytysturvallisuuteen liittyvät tiedot
- Etsintäkuulutustietoihin talletetut henkilön tarkkailemiseksi tehdyt kuulustustiedot
- Etsittävien moottoriajoneuvojen tietoihin talletetut moottoriajoneuvoilla liikkuvien tarkkailtavien henkilöiden kuulustustiedot

Suojelupoliisin henkilötietojen käsittelystä säädetään poliisin henkilötietolain 7 luvussa ja suojelupoliisi toimii myös kyseisessä luvussa tarkoitettujen henkilötietojen rekisterinpitäjänä. Suojelupoliisin poliisin henkilötietolain 7

luvun perusteella käsittelemiin henkilötietoihin ei ole lainkaan tarkastusoikeutta.

Rahanpesurekisteristä säädetään rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 3 §:ssä. Keskusrikospoliisissa toimiva rahanpesun selvittelykeskus toimii rahanpesurekisterin rekisterinpitäjänä. Rekisteröidyllä itsellään ei ole tarkastusoikeutta rahanpesurekisterin muihin kuin lain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuihin jäädyttämispäätöksiin liittyviin tietoihin.

Rekisteröidyn tarkastusoikeutta voidaan yksittäistapauksissa rajoittaa edellytysten täytyessä myös seuraavilla tietosuojalaissa ja rikosasioiden tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla, jos se on rekisteröidyn oikeudet huomioiden ottaen oikeasuhtaista ja välttämätöntä:

- Rikosten ennalta estämiselle, paljastamiselle, selvittämiselle tai rikoksiin liittyville syytetoimille taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanolle aiheutuvan haitan välttämiseksi
- Viranomaisen muun tutkinnan, selvityksen tai vastaavan menettelyn turvaamiseksi
- Yleisen turvallisuuden suojelemiseksi
- Kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi
- Muiden henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi

Tarkastusoikeutta toteutettaessa on myös huomioitava, että jos rekisteröidyn tarkastusoikeutta kokonaan tai osittain lykätään, rajoitetaan tai evätään, asiasta on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava rekisteröidylle kirjallisesti. Lykkäämisen, rajoittamisen tai epäämisen perustelut tulee tällöin myös sisällyttää asiassa annettavaan ilmoitukseen, jollei niiden ilmoittaminen vaaranna epäämisen tai rajoittamisen tarkoitusta. On kuitenkin mahdollista, että toisinaan jo pelkän yleisemmän tason tiedon antaminen voisi vaarantaa rajoituksen tarkoituksen (esimerkiksi tieto käynnissä olevasta rikostutkinnasta). Tällaisessa tilanteessa rekisterinpitäjällä ei ole velvollisuutta kertoa rajoituksen syistä.

Rekisterinpitäjä on velvollinen säilyttämään tiedot niistä perusteista, joihin tarkastusoikeuden lykkääminen, rajoittaminen tai epääminen on perustunut ja näiden tietojen tulee olla pyynnöstä valvontaviranomaisen saatavilla sen jälkikäteiselle selvittämiselle, ovatko perusteet tarkastusoikeuden lykkäämiselle, rajoittamiselle tai epäämiselle olleet asianmukaisia ja riittäviä. Jos kyseisiä tietoja ei ole sisällytetty rekisteröidylle annettuun ilmoitukseen, tulee perusteet dokumentoida erikseen laadittavalle asiakirjalle.

Jos tarkastusoikeuden toteuttamista on jonkun tietoaineiston osalta lykätty, on kyseiset tiedot annettava tarkastettavaksi ilman aiheetonta viivytystä, kun perusteet tarkastusoikeuden lykkäämiselle ovat päättyneet. Tarkastusoikeusasiasta vastaavan poliisiyksikön tulee seurata ja valvoa, että tarkastusoikeus toteutuu asianmukaisesti myös lykättyjen tietoaineistojen osalta.

Tarkastusoikeuden rajoittamiseen liittyvät asiakirjat ja muut asiaan liittyvät tiedot tulee tallettaa poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-,

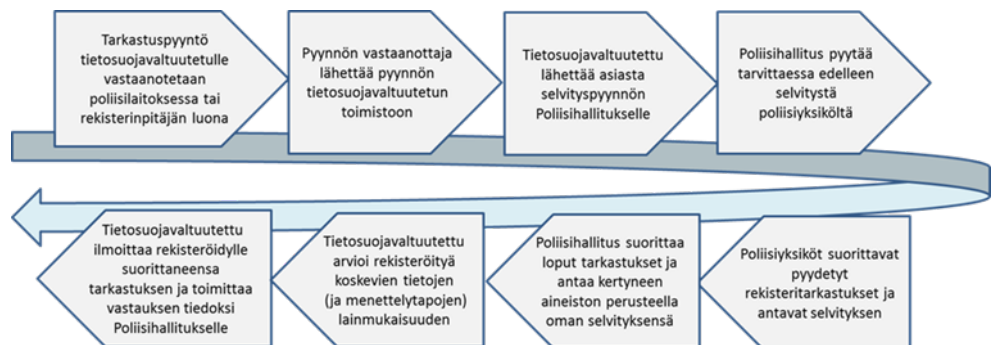
päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmään (Acta) asian jatkokäsittelyä varten.

### 6.2.7.2 Välillinen tarkastusoikeus

Rekisteröidyllä on oikeus pyytää tietosuojavaltuutettua tarkastamaan poliisin henkilötietolain ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain perusteella rekisteröidyn oman tarkastusoikeuden ulkopuolelle rajattujen henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus rikosasioiden tietosuojalaissa säädetyllä tavalla (välillinen tarkastusoikeus).

Rekisteröidyn on esitettävä välillisen tarkastusoikeuden käyttöä koskeva pyyntö joko suoraan tietosuojavaltuutetulle taikka Poliisihallitukselle tai poliisilaitokselle henkilökohtaisesti asioiden ja todistamalla henkilöllisyytensä. Pyyntöön vastaanottaneen poliisiyksikön tulee kirjata pyynnön vastaanottamiseen ja henkilöllisyyden tarkastamiseen liittyvät tiedot pyyntöasiakirjaan ja lähettää se viipymättä tietosuojavaltuutetulle käsiteltäväksi.

Tietosuojavaltuutettu suorittaa henkilötietojen lainmukaisuuden tarkastamisen Poliisihallituksen kautta. Poliisihallitus koordinoi ja hankkii poliisihallinnosta asian edellyttämät selvitykset, tarkastukseen liittyvät rekisteriaineistot ja muut tarkastuksessa tarvittavat tiedot sekä antaa asiassa oman lausuntonsa asiassa tehdyn ja saadun selvityksen perusteella.



Kuva: Välillisen tarkastusoikeuden käyttöön liittyvä prosessi poliisissa

Tietosuojavaltuutettu on ilmoittanut kiinnittävänsä edellä kuvatussa tarkastustoiminnassaan huomiota erityisesti tietojen käsittelytapaan, käsiteltävien tietojen tarpeellisuuteen ja virheettömyyteen, tietojen tallettamisajankohtaan sekä rekisteröidyn oikeuksien toteutumismahdollisuuteen. Tietosuojavaltuutettu on myös todennut, että se ei ilmaise rekisteröidylle annettavassa vastauksessaan tarkastuksessa saatuja tietoja eikä sitä, onko tarkastuksen kohteena olevassa tietojärjestelmässä tai rekisterissä ylipäättään rekisteröityä koskevia tietoja.

Välilliseen tarkastusoikeusasiaan liittyvät asiakirjat ja muut asiaan liittyvät tiedot tulee tallettaa poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmään (Acta) asian jatkokäsittelyä varten.

### 6.2.7.3 Lokitiedot

Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on huolehdittava lokitietojen säilyttämisestä automaattisessa tietojenkäsittelyjärjestelmässään suorite- tusta henkilötietojen keräämisestä, muuttamisesta, kyselystä, luovuttami- sesta, siirtämisestä, yhdistämisestä ja poistamisesta.

Kyselyjä ja luovutuksia koskevien lokitietojen avulla on pystyttävä selvittä- mään kyselyn ja luovutuksen peruste, toteutuspäivä ja -aika sekä mahdolti- suuksien mukaan henkilötietoja hakeneen tai niitä luovuttaneen henkilön tiedot ja näiden henkilötietojen vastaanottajien henkilöllisyys.

Lokitietoja on oikeus käyttää ainoastaan käsittelyn lainmukaisuuden tarkis- tamiseen, sisäiseen valvontaan, henkilötietojen eheyden ja turvallisuuden varmistamiseen sekä rikosoikeudellisiin menettelyihin.

Tietosuojalainsäädännön mukainen tarkastusoikeus koskee rekisteröityä itseään koskevia tietoja. Käyttölokiin tallentuvat tiedot koskevat niitä henki- löitä, joilla on tai on ollut käyttöoikeus poliisin tietojärjestelmään, jossa ta- pahtuvasta tietojen käsittelystä on kerätty lokitietoja (= tietojärjestelmän käyttäjät). Korkeimman hallinto-oikeuden tekemän päätöksen mukaan var- sinaiseen poliisin tietojärjestelmään rekisteröidyllä henkilöllä ei ole tarkas- tusoikeutta poliisin käyttölokijärjestelmän tietoihin, koska lokitiedot eivät ole häntä itseään koskevia tietoja<sup>5</sup>.

Lokitietojen hallinnasta poliisissa on annettu erillinen määräys<sup>6</sup>.

## 6.3 Henkilötietojen oikaiseminen, poistaminen ja käsittelyn rajoittaminen

### 6.3.1 Yleistä

Poliisin lakisääteisten tehtävien yhteydessä käsiteltävien henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja käsittelyn tarkoitus huomioon ottaen päivitettyjä. Polii- sissa on huolehdittava siitä, että kaikki kohtuulliset toimenpiteet on toteu- tettu sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden virheelliset tiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä.

Poliisin henkilötietojen käsittelyn laajuudesta ja erityispiirteistä johtuen tie- tojen ylläpitoon ja päivittämiseen liittyvät menettelytavat ja periaatteet suun- nitellaan ja toteutetaan tietojärjestelmäkohtaisesti poliisin tietoturva- ja tie- tosuojavaatimuksien edellyttämällä tavalla. Henkilötietojen käsittelyyn liitty- vien tavanomaisia tietojen ylläpito- ja päivitystoimenpiteitä tehdään erik- seen ohjeistetulla tavalla joko suoraan tietojärjestelmää käyttävien henkilöi- den käyttöoikeuksien perusteella tai tietojärjestelmän ylläpidolle toimitetta- van erillisen pyynnön perusteella.

<sup>5</sup> Korkein hallinto-oikeus (KHO:2014:69, 8.5.2014) ja tietosuojavaltuutetun päätös (Dnro 7681/152/18, 4.8.2020)

<sup>6</sup> Lokitietojen hallinta poliisissa (POL-2021-4922, 15.12.2021)

### 6.3.2 Henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvät määräajat ja periaatteet

Rekisterinpitäjän on oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta ilman aiheetonta viivytystä oikaistava tai täydennettävä rekisteröityä koskeva, käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen tai puutteellinen henkilötieto. Poliisiin tulee myös estää tällaisen tiedon leviäminen, jos tieto voi vaarantaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai hänen oikeuksiaan.

Tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien henkilötietojen osalta rekisterinpitäjän on toimitettava rekisteröidylle ilman aiheetonta viivytystä ja lähtökohtaisesti viimeistään kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty pyynnön johdosta. Määräaikaa voidaan tarvittaessa jatkaa enintään kahdella kuukaudella ottaen huomioon pyyntöjen monimutkaisuus ja määrä. Rekisterinpitäjän on tällöin ilmoitettava rekisteröidylle määräajan jatkamisesta kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta sekä ilmoitettava viivästymisen syyt. Jos rekisterinpitäjä ei toteuta toimenpiteitä rekisteröidyn pyynnön perusteella, rekisterinpitäjän on ilmoitettava viipymättä ja viimeistään kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta rekisteröidylle syyt siihen.

Rekisterinpitäjän on myös oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta ilman aiheetonta viivytystä poistettava rekisteröityä koskevat henkilötiedot, jos niiden käsittely on vastoin rikosasioiden tietosuojalain lainmukaisuusvaatimuksen, käyttötarkoitussidonnaisuuden, tarpeellisuusvaatimuksen, virheettömyysvaatimuksen taikka erityisiä henkilötietoryhmiä koskevan käsittelyn säännöksiä.

Poliisin henkilötietolain mukaan rekisterissä oleva virheellinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää korjatun tiedon yhteydessä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai poliisin henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Koska virheellisiä tietoja ei tällöin saa käyttää muuhun kuin edellä mainittuun tarkoitukseen, on tietojen käsittelymahdollisuus muissa käyttötarkoituksissa estettävä teknisin keinoin tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Virheellinen tieto on poistettava heti, kun tiedon säilyttäminen oikeuksien turvaamiseksi ei enää ole tarpeen.

Virheelliseksi todettua tietoa ei kuitenkaan saa säilyttää Schengenin tietojärjestelmän kansallisessa järjestelmässä.

Tietojen poistamisen sijasta rekisterinpitäjän on kuitenkin rajoitettava tietojen käsittelyä, jos rekisteröity kiistää tietojen paikkansapitävyyden eikä niiden paikkansapitävyyttä tai virheellisyyttä voida todentaa; tai henkilötiedot on säilytettävä todistelua varten. Tietosuoja-asetuksen mukaista rekisteröidyn oikeutta käsittelyn rajoittamiseen ei kuitenkaan sovelleta poliisin henkilötietolaissa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn.

Käsittelyn rajoittaminen on toteutettava tietojärjestelmissä esimerkiksi siirtämällä tiedot toiseen järjestelmään, käyttäjien pääsyn estäminen käsittely-

rajoitettuihin henkilötietoihin teknisin keinoin tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Henkilötietojen käsittelyn rajoittaminen on ilmaistava käsittelyrajoitetun tiedon yhteydessä selvästi.

Rekisterinpitäjän on ennen käsittelyrajoituksen poistamista ilmoitettava asiasta rekisteröidylle, jos käsittelyä on rajoitettu sillä perusteella, että rekisteröity on kiistänyt tietojen paikkansapitävyyden eikä niiden paikkansapitävyyttä tai virheellisyyttä ole voitu todentaa.

### 6.3.3 Pyyntöön vastaanottaminen ja toimenpiteet poliisiyksiköissä

Rekisteröidyllä on oikeus esittää poliisin rekisterinpitovastuulla oleviin tietoihin henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvä pyyntö henkilökohtaisesti missä tahansa poliisiyksikössä. Rekisteröity voi halutessaan esittää pyynnön myös sähköpostitse tai postitse.

Poliisihallitus käsittelee keskitetysti kaikki rekisterinpitovastuullaan oleviin tietoihin rekisteröidyn kohdistamat henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvät asiat. Pyyntöön vastaanotetaan poliisiyksikön tulee siirtää asian käsittely viipymättä Poliisihallitukselle. Asian siirrosta tulee ilmoittaa pyynnön esittäjälle. Samalla pyynnön esittäjälle tulee kertoa, että Poliisihallitus vastaa pyynnön esittäjälle suoraan.

Jos poliisiyksikölle osoitettu henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvä pyyntö on kohdistettu muuhun kuin Poliisihallituksen rekisterinpitovastuulla oleviin tietoihin, poliisiyksikön tulee edellä kuvatulla tavalla siirtää asian käsittely toimivaltaiselle rekisterinpitäjälle.

Henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvästä pyynnöstä tulisi riittävällä tarkkuudella käydä ilmi, kenen henkilötiedoista asiassa on kyse, mihin poliisin henkilötietoihin oikaisua tai poistamista pyydetään (esimerkiksi ilmoituksien yksilöiminen), miksi kyseiset tiedot ovat rekisteröidyn käsityksen mukaan käsittelyn tarkoituksen kannalta puutteellisia, epätarkkoja tai virheellisiä ja mitä muutoksia rekisteröity vaatii kyseisiin tietoihin taikka miksi tiedot olisi rekisteröidyn mukaan poistettava.

Jos poliisiyksikössä tapahtuvassa asiakaspalvelutilanteessa voidaan todeta, että poliisille toimitettava henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvä pyyntöasiakirja tai muutoin esitetty pyyntö on sisällöllisesti selkeästi puutteellinen tai epäselvä, tulee rekisteröityä avustaa pyynnön esittämisessä ja yksilöimisessä riittävällä tarkkuudella sekä tarvittaessa myös avustaa asiaan liittyvien asiakirjojen täyttämässä. Myös ilmeisen puutteelliset ja epäselvät vaatimukset tulee siirtää Poliisihallitukselle asian jatkokäsittelyä varten.

Poliisin verkkosivuille (<https://poliisi.fi/tietojen-poistaminen-ja-oikaiseminen>) on kaikkien saataville asetetut henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvät lomaketyypit ovat seuraavat:

- Henkilötietojen oikaiseminen, poistaminen tai käsittelyn rajoittaminen



- Henkilötietojen oikaiseminen, poistaminen tai käsittelyn rajoittaminen Schengenin tietojärjestelmän kansallisessa järjestelmässä
- Henkilötietojen oikaiseminen, poistaminen tai pääsyn rajoittaminen Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastolle (Europol)

Jos rekisterinpitäjä ei hyväksy rekisteröidyn vaatimusta henkilötietojen oikaisemisesta, poistamisesta tai käsittelyn rajoittamisesta, rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekisteröidylle kirjallisella todistuksella kieltäytymisestä ja sen perusteista. Tiedot kieltäytymisestä ja sen perusteista voidaan kuitenkin jättää osittain tai kokonaan antamatta, jos se on välttämätöntä rikosasioiden tietosuojalain 28 §:ssä mainituilla perusteilla.

Rekisterinpitäjän on myös ilmoitettava virheellisten henkilötietojen oikaisemisesta sille viranomaiselle, jolta virheelliset henkilötiedot ovat peräisin. Jos henkilötietoja on oikaistu, poistettu taikka niiden käsittelyä on rajoitettu, rekisterinpitäjän on ilmoitettava asiasta niille vastaanottajille, joille rekisterinpitäjä on luovuttanut kyseisiä tietoja, paitsi jos tämä osoittautuu mahdottomaksi tai vaatii kohtuutonta vaivaa. Vastaanottajan on oikaistava tai poistettava sillä olevat kyseiset henkilötiedot taikka rajoitettava niiden käsittelyä.

Jos virheellisten henkilötietojen oikaiseminen tai poistaminen on tapahtunut Poliisihallituksen alaisen poliisiyksikön toimesta, on kyseisen poliisiyksikön velvollisuus mahdollisuuksien mukaan selvittää, onko kyseisiä tietoja ehditty luovuttaa ulkopuolisille tahoille. Jos tietoja on luovutettu, tulee poliisiyksikön edellä esitetyllä tavalla myös ilmoittaa asiasta niille vastaanottajille, joille poliisi on luovuttanut kyseisiä virheellisiä tietoja.

Henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvän asiakirjat ja muut tarvittavat tiedot tulee tallettaa poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmään (Acta). Mahdollisesta asian siirrosta tulee laatia erillinen asiakirja, joka tulee tallettaa asiaan liittyvän aineiston yhteyteen.

#### 6.3.4 Rekisteröidyn oikeuksien rajoitukset henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvässä asiassa

Rekisteröidyn henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvää oikeutta on laissa rajoitettu rikosasioiden tietosuojalain 26 ja 28 §:ssä, tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien henkilötietojen osalta tietosuoja-asetuksen 3 luvussa sekä käsittelyn rajoittamisen osalta poliisin henkilötietolain 45 §:ssä. Henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvää sääntelyä voi olla myös muualla lainsäädännössä.

Rekisteröidyn henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvää oikeutta voidaan yksittäistapauksissa rajoittaa edellytysten täytyessä myös seuraavilla rikosasioiden tietosuojalaissa säädettyillä perusteilla, jos se on rekisteröidyn oikeudet huomioon ottaen oikeasuhtaista ja välttämätöntä:



- Rikosten ennalta estämiselle, paljastamiselle, selvittämiselle tai rikoksiin liittyville syytetoimille taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanolle aiheutuvan haitan välttämiseksi
- Viranomaisen muun tutkinnan, selvityksen tai vastaavan menettelyn turvaamiseksi
- Yleisen turvallisuuden suojelemiseksi
- Kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi

### 6.3.5 Poliisiyksiköissä havaittujen käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellisten tai puutteellisten henkilötietojen edellyttämät muut toimenpiteet

Tietojen oikeellisuutta ja ajantasaisuutta arvioitaessa on huomioitava, että viranomaisen toimi- ja harkintavaltansa rajoissa päättää tietojärjestelmään kirjattava asiakirjan tai tiedon sisällöstä tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät lainsäädännölliset periaatteet, velvoitteet ja rajoitukset huomioiden. Esimerkiksi perättömään ilmiantoon liittyvään rikosilmoitukseen kirjatut tiedot eivät lähtökohtaisesti ole tietosuojainsäädännössä tarkoitetulla tavalla virheellisiä henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen näkökulmasta, vaikka rekisteröity voi nähdäkin kyseiset tiedot omasta näkökulmastaan virheellisiksi ja asiallisesti perättömiksi.

Poliisi ei myöskään lähtökohtaisesti muuta poliisiasiain tietojärjestelmään kirjattuja päätöstietojaan syyttäjien ja tuomioistuimien tekemien ratkaisujen perusteella, vaan poliisin rekisterimerkinnot jäävät kuvaamaan sitä tilannetta, joka oli voimassa esitutkinnan päättyessä. Poliisihallitus on kuitenkin katsonut rekisteröidyn oikeuksien turvaamisen näkökulmasta tarpeelliseksi, että ilmoituksen selostusosan loppuun voidaan rekisteröidyn erillisestä pyynnöstä lisätä tietoja syyttäjän ja tuomioistuimen ratkaisusta poliisin henkilötietolain 6 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisessa laajuudessa.

Jos henkilötietojen käsittelyssä tai henkilötietojen tietosisällössä havaittuun virheellisyyteen tai puutteellisuuteen liittyy tietoturvapoikkeama tai henkilötietojen tietoturvaloukkaus, on asiassa toimittava aina poikkeamien hallinnasta poliisissa annettujen ohjeiden ja periaatteiden mukaisesti<sup>7</sup>. Erillinen poikkeamailmoitus poikkeamailmoitusjärjestelmään on tehtävä silloinkin, vaikka asiassa käynnistettäisiin esitutkinta tai muita vastaavia toimenpiteitä.

Poliisihallitus päättää rekisterinpitovastuullaan olevien tietojen osalta keskistetysti siitä, onko henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilmoittaminen valvontaviranomaiselle tarpeellista ja huolehtii myös asiaan liittyvän ilmoituksen tekemisestä. Vastaava velvoite on poliisihallinnon muilla rekisterinpitäjillä omien tietojensa osalta.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta on ilmoitettava rekisteröidylle, kun henkilötietojen tietoturvaloukkaus todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin

<sup>7</sup> Määräys digitaalisesta turvallisuudesta poliisissa (POL-2022-12548, 19.4.2022)

luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos:

- Rekisterinpitäjä on toteuttanut loukkauksen kohteena oleviin henkilötietoihin niiden väärinkäyttöä tehokkaasti estäviä asianmukaisia teknisiä ja organisatorisia suojatoimenpiteitä; tai
- Rekisterinpitäjä on loukkauksen jälkeen ryhtynyt toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, ettei loukkaus todennäköisesti aiheuta riskiä rekisteröidyn oikeuksien toteutumiselle

Rekisterinpitäjä voi rekisteröidylle tehtävän ilmoituksen sijasta tiedottaa tietoturvaloukkauksesta julkisella ilmoituksella, jos ilmoituksen tekeminen rekisteröidylle vaatisi kohtuutonta vaivaa. Rekisteröidylle ilmoittamista voidaan myös lykätä tai rajoittaa tai se voidaan jättää tekemättä, jos rikosasioiden tietosuojalain 28 §:n mukaiset edellytykset täyttyvät.

Tietoturvapoikkeaman hallinnasta ja poikkeaman edellyttämistä toimenpiteistä vastaa lähtökohtaisesti poikkeamailmoituksen vastaanottaneen poliisiyksikön tietoturvavastaava. Poikkeama-asiaa käsittelevä taho vastaa myös lähtökohtaisesti rekisteröidylle tehtävästä ilmoituksesta, ellei asiasta ole Poliisihallituksen kanssa toisin sovittu tai määrätty. Jos vakavissa ja kriittisissä tietoturvapoikkeamatilanteissa on poikkeaman hallintaa varten erikseen muodostettu kriisinhallintaryhmä, päättää kriisinhallintaryhmä myös rekisteröidylle tehtävistä ilmoituksista ja sen toteutustavoista.

Rikosasioiden tietosuojalakiin sisältyy myös rekisterinpitäjän velvoite ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta sellaiselle Suomessa tai toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevalle rekisterinpitäjälle, jonka toimittamiin tai jolle toimitettuihin tietoihin loukkaus kohdistuu. Ilmoituksen tekemisestä edellä mainituille tahoille vastaa lähtökohtaisesti poikkeamailmoituksen vastaanottaneen poliisiyksikön tietoturvavastaava, ellei asiasta ole toisin sovittu tai määrätty.

#### 6.4 Rekisteröidyn muut oikeudet

Poliisissa henkilötietoja käsitellään pääasiassa poliisille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi, jolloin määrättyjä tietosuojalainsäädännössä määritellyjä rekisteröidyn oikeuksia voi olla lainsäädännössä rajoitettu. Esimerkiksi rekisteröidyn oikeutta tietojen poistamiseen ”oikeus tulla unohdetuksi”-periaatteella, oikeutta siirtää tiedot järjestelmästä toiseen tai oikeutta vastustaa henkilötietojensa käsittelyä ei sovelleta silloin, kun henkilötietoja käsitellään poliisin henkilötietolain soveltamisalan piiriin kuuluvissa taikka muissa poliisin lakisäätöissä tehtävissä.

Rekisteröidyn oikeuksien ulottuvuus ja laajuus tulee arvioida sekä henkilötietojen käsittelyn suunnittelun että rekisteröidyn oikeuksiin liittyvien pyyntöjen käsittelyn yhteydessä käyttötarkoitukseltaan erityisesti silloin, kun henkilötietoja käsitellään yksinomaan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan liittyen.

## 6.5 Muutoksenhaku ja oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi

Tietosuojalain mukaan rekisteröidyllä on oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä. Tietosuojalain 34 §:ssä on säädetty menettelystä, jos rekisteröidyllä ei ole oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin. Tällöin tietuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava tietosuojavaltuutetulle rekisteröidyn pyynnöstä.

Rikosasioiden tietosuojalain mukaan rekisteröidyllä on oikeus pyytää tietosuojavaltuutettua tarkastamaan henkilötietojen ja niiden käsittelyn lainmukaisuus, jos rikosasioiden tietosuojalain tai muun lain nojalla rekisteröidyn tarkastusoikeutta on lykätty, rajoitettu tai evätty tai jos rekisterinpitäjä ei hyväksy rekisteröidyn vaatimusta henkilötietojen oikaisemisesta, täydentämisestä, poistamisesta tai niiden käsittelyn rajoittamisesta. Rikosasioiden tietosuojalain mukaan rekisteröidyllä on oikeus saattaa asia myös tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi (toimenpidepyyntö), jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan rikosasioiden tietosuojalakia tai muuta henkilötietojen käsittelyä koskevaa lakia.

Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisteröidyn oikeuksiin liittyvistä poliisihallinnossa tehdyistä ratkaisuksista erillisestä pyynnöstä hallintolaisissa tarkoitettu hallintopäätös, johon voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten, kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy rekisteröidyn kotipaikkakunnan perusteella.

## 6.6 Rekisteröidyn oikeuksien käytön ja toimenpiteiden maksuttomuus

Rekisteröidylle tietosuojalainsäädännön perusteella annettavat ilmoitukset, päätökset ja tiedot sekä rekisteröidyn tekemien pyyntöjen käsitteleminen ovat rekisteröidylle poliisissa lähtökohtaisesti maksuttomia.

Rekisterinpitäjä voi periä rekisteröidyn oikeuksiin liittyvästä toimenpiteestä maksun, jos rekisteröidyn pyynnöt ovat niiden toistuvuudesta tai muusta syystä ilmeisen kohtuuttomia tai perusteettomia. Maksun määrän perusteista ja suuruudesta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992) sekä sen nojalla annetussa sisäministeriön asetuksessa poliisin suoritteiden maksullisuudesta säädetyllä tavalla. Rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan pyynnön ilmeinen perusteettomuus tai kohtuuttomuus, jos se perii asiaan liittyvästä toimenpiteestä maksun.

Pyynnöitä voidaan pitää kohtuuttomina esimerkiksi siitä syystä, että niissä on toistuvuutta. Uuden tietosuojalainsäädännön perustelujen mukaan useammin kuin kerran vuodessa rekisterinpitäjälle osoitetut tarkastusoikeuden käyttöä koskevat pyynnöt eivät välttämättä aina ole kohtuuttomia, joten maksun periminen edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa ja arviointia.

Koska rekisterinpitäjän on tarvittaessa voitava osoittaa pyynnön ilmeinen perusteettomuus tai kohtuuttomuus, tulee pyyntöön liittyvän asian yhteyteen dokumentoida riittävä selvitys perusteluineen, minkä vuoksi toimenpiteestä on peritty maksu. Rekisteröityä tulee myös hyvän hallintotavan mukaisesti pyrkiä informoimaan mahdollisista kustannuksista etukäteen, jos se on asian käsittelyn näkökulmasta mahdollista ja ilmeisen tarpeellista.

## 6.7 Rekisteröidyn oikeuksiin liittyviä muita huomioitavia asioita

Poliisille on esitetty myös sellaisia rekisteröidyn tarkastusoikeuden käyttöä koskevia pyyntöjä, joissa rekisteröity käyttää tosiasiallisesti tarkastusoikeuttaan toimittaakseen tietoja jollekin kolmannelle taholle, kuten toiselle viranomaiselle tai organisaatiolle, tämän esittämän pyynnön tai rekisteröidylle asettaman velvoitteen perusteella.

Viranomainen tai mikään muukaan taho ei ole oikeutettu velvoittamaan rekisteröityä toimittamaan itselleen rekisteröidyn tarkastusoikeuden käytön perusteella saamia tietoja, eikä siten käyttää rekisteröidyn tarkastusoikeutta tiedonhankkimisen välineenä. Apulaistietosuojavaltuutettu on omaloitteisesti vireille ottamansa asian yhteydessä katsonut, että edellä kuvatulla tavalla toimiessaan rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittelytoimet ovat olleet yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan ja 10 artiklan vastaisia<sup>8</sup>.

Jos poliisin tietoon tulee tarkastusoikeusasian käsittelyn yhteydessä tai muussa yhteydessä viitteitä edellä kuvatun menettelyn mukaisesta toiminnasta, tulee asiasta tehdä ilmoitus sekä tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamoon että poliisin tietosuojavastaavalle.

Edellä esitetyn mukaisissa tapauksissa tarkastusoikeuden käyttöön liittyvä pyyntö tulee kuitenkin lähtökohtaisesti käsitellä ja toteuttaa poliisissa normaalimenettelyn mukaisesti, koska rekisteröidyn tarkastusoikeutta ei ole mahdollista rajoittaa yksinomaan sillä perusteella, että hän omalla päätöksellään käyttää tarkastusoikeuttaan toimittaakseen itseään koskevia tietoja edelleen jollekin kolmannelle taholle.

Poliisille on esitetty muita kuin tarkastusoikeuden käyttöön liittyviä tietopyyntöjä myös rekisteröidyn rikostaustojen selvittämiseksi lapsen tukihenkilöksi hakevalta ottamalla hakijalta kirjallinen suostumus sille, että sosiaalihuollon viranomainen pyytää hakijaa koskevat mahdolliset rikos- ja rangaistusmerkinnät sekä kotihälytykset ja kiinniötöt paikalliselta poliisiviranomaiselta.

Lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä annetussa laissa (148/2014) säädetään menettelystä, jonka avulla voidaan selvittää alaikäisten kanssa toimivan vapaaehtoisen rikostaustaa. Lain 5 §:n mukaan vapaaehtoistehtävän järjestäjällä on säännöksessä tarkemmin selvitettyjen edellytysten täytyessä oikeus pyytää Oikeusrekisterikeskukselta

<sup>8</sup> Apulaistietosuojavaltuutetun päätös (Dnro 7635/162/21, 13.1.2022)

rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote vapaaehtoisesta, jos vapaaehtoinen on antanut otteen hakemiseen etukäteen kirjallisen suostumuksen. Kysymyksessä olevasta henkilötietojen käsittelystä on säädetty erityislailla tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

Alaikäisten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustaa ei voi yleislain säännösten perusteella selvittää edellä esitettyä laajemmin esimerkiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 20 §:n perusteella tai tietosuoja-asetuksessa säädetyillä oikeusperusteilla.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena suostumus ei ole myöskään yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla vapaaehtoinen sellaisissa erityistilanteissa, joissa rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on selkeä epäsuhta. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa rekisterinpitäjänä on viranomaisen ja joissa suostumuksen antamisesta kieltäytyminen voi johtaa rekisteröidyn oikeuksien näkökulmasta ilmeisen kielteisiin seurauksiin käsiteltävänä olevassa asiassa.

Apulaistietosuojavaltuutettu on rekisteröidyn vireille saattaman asian yhteydessä katsonut, että päätöksessä tarkemmin kuvatulla tavalla toimiessaan rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittelytoimet ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen 5, 6, 10, 12 ja 25 artiklojen vastaisia<sup>9</sup>.

Poliisissa tulee muiden tietopyyntöjen käsittelyn yhteydessä kiinnittää erityistä huomiota siihen, millä oikeusperusteella tietoja on pyydetty sekä missä laajuudessa ja millä laissa säädetyillä edellytyksillä tietoja voidaan luovuttaa. Esimerkiksi tietojen luovuttaminen sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 §:n perusteella edellyttää, että luovutettavat tiedot ovat sekä asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavia että viranomaiselle laissa säädetyin tehtävien vuoksi välttämättömiä. Tietojen luovuttamista koskevaan harkintaan vaikuttavat myös yleiset laintulkintaperiaatteet sekä tietojen käytön rajoittamista koskevat säännökset.

Aineisto on myös luovutettava sellaisessa muodossa ja laajuudessa, että tietojen saajalle ei synny väärinkäsityksiä tietojen taustalla olevasta asiasta. Poliisiasiaain tietojärjestelmästä (PATJA) ajettavat tulosteet ovat suunniteltu lähtökohtaisesti poliisin omaa sisäistä käyttöä varten ja eivät yleensä sovellu sellaisenaan luovutettavaksi ulkopuolisille tahoille. Suositeltava menettely on kirjata luovutettavat tiedot erilliselle asiakirjalle, jolla osaltaan voidaan varmistaa sitä, ettei ylimääräisiä tietoja luovuteta.

Kun tietopyyntö on kohdistettu poliisiasiaain tietojärjestelmän (PATJA) tietoihin, tulee tapauskohtaisissa arvioinneissa kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- Teosta kulunut aika
- Selvityksen kohteen ikä tekohetkellä

<sup>9</sup> Apulaistietosuojavaltuutetun päätös (Dnro 6689/186/20, 15.1.2021)

- Tekojen toistuvuus ja niiden osoittama piittaamattomuus toisten oikeuksista taikka harkintakyvyn puutteesta
- Teon seuraamusten ankaruus
- Teon luonne tai merkittävyys suhteessa tietopyynnön perustana olevaan tehtävän kannalta

Tietojen luovuttamiseen liittyvä lopputulos muodostuu asiakokonaisuuteen liittyvien kriteerien samanaikaisesta huomioon ottamisesta ja kokonaisharkinnasta. Keskeisimpänä arviointikriteerinä voidaan pitää rikollisen teon merkitystä ja suhdetta siihen tehtävään, jota varten tietoja pyydetään.

Tutkinnan ja virka-avun arkistohakemiston tietoja voidaan käyttää arkistoon siirrettyjen asiaan mahdollisesti vaikuttavien asiakirjojen ja asioiden löytämiseksi, mutta luovutettavien tietojen tulee perustua aina alkuperäisten arkistoitujen asiakirjojen tietoihin.

Mahdollisten väärinkäsitysten välttämiseksi yksittäisiin asioihin liittyviä taustoja on myös hyvä avata tarvittavassa laajuudessa. Luovutettaviin tietoihin voidaan liittää mukaan myös tutkittavana olleeseen asiaan liittyvät seuraamustiedot, jos sellaisia on jo poliisin tiedossa taikka vaihtoehtoisesti tieto siitä, ettei poliisilla ole kyseisiä seuraamustietoja. Poliisilla ei ole kuitenkaan lähtökohtaista velvollisuutta erikseen selvittää seuraamustietoja kaikista syyttäjien ja tuomioistuinten ratkaisuksista tietopyynnön esittäneiden tahojen puolesta, koska nämä voivat myös itse pyytää tietoja suoraan kyseisiltä viranomaisilta.

Jos poliisin tietoon tulee tietopyyntöjen käsittelyn yhteydessä tai muussa yhteydessä viitteitä siitä, että joku ulkopuolinen taho tekee poliisille säännönmukaisesti edellä kuvatulla tavalla ilmeisen epäasianmukaisia tietopyyntöjä, tulee asiasta tehdä ilmoitus poliisin tietosuojavastaavalle.

## 7 Yleiset toimintatavat ja periaatteet henkilötietojen käsittelyssä

### 7.1 Osoitusvelvollisuus

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja rikosasioiden tietosuojalaissa edellytetään henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden todennettavuutta. Poliisin on kyettävä osoittamaan, että henkilötietoja käsitellään poliisissa lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Osoitusvelvollisuus-periaate velvoittaa poliisin huolehtimaan siitä, että se kykenee osoittamaan jokaisen henkilötiedon käsittelytoimen lainmukaisuuden tiedon koko elinkaaren ajan. Todennettavuuden toteutuksessa korostuu henkilötietojen käsittelytoiminnasta laadittu laadukas ja riittävä dokumentaatio, käsittelytoiminnan seuranta ja valvonta sekä raportointi. Läpinäkyvän informoinnin toteuttamiseksi selosteet ja rekisteröidylle suunnattu muu informaationaineisto ovat julkisesti saatavilla poliisi.fi -sivuilla.

Poliisin toiminnassa henkilötietoja käsitellään vain laissa määritellyissä tarkoituksissa ja tietosuoja- tai käsittelytoimiselosteissa, menettelytapaohjeistuksissa sekä määräyksissä kuvatuilla tavoilla. Toiminnan lainmukaisuudesta kerätään käsittelyn yhteydessä tietoa käsittelyn laillisuuden osoittamiseksi.

## 7.2 Suunnittelu- ja huolellisuusvelvoite

Poliisin toiminnassa kaiken henkilötietojen käsittelyn tulee olla lainsäädännön mukaista ja asiallisesti perusteltua poliisin tehtävien kannalta. Käsiteltävät henkilötiedot ja menettelyt käsittelyssä määritellään kirjallisesti ennen henkilötietojen keräämistä. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus määritellään aina siten, että siitä ilmenee, minkälaisten tehtävien hoitamiseksi kyseisiä henkilötietoja käsitellään. Käsiteltävät henkilötiedot suojataan riittävästi. Henkilötietoja käsittelevä henkilöstö on koulutettu tehtäviinsä. Tietoturva- ja tietosuojaperehdytystä ja -koulutusta annetaan säännöllisesti.

Henkilötietojen käsittelyn suunnittelussa huomioidaan hyvä tietojenkäsittely- ja -hallintatapa, vaatimus sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta sekä poliisin tiedonhallintapolitiikka ja -periaatteet, poliisin henkilötietojen käsittelyä koskeva muu ohjeistus sekä lainsäädännöstä johtuvat vaatimukset henkilötietojen käsittelylle.

Poliisin toiminnassa toteutetaan, ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvat todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat riskit, tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet sen varmistamiseksi ja osoittamiseksi, että henkilötietojen käsittely tapahtuu lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Tässä yhteydessä toteutetaan myös asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oletusarvoisesti käsitellään vain käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja.

Poliisihallitus ja poliisin muut yksiköt varmistuvat suunnittelu- ja huolellisuusvelvoitteen toteuttamisesta sisäisesti laadukkaalla ohjeistuksella ja toimintatapojen kuvaamisella. Henkilötietojen käsittelytoiminta vastuutetaan kattavasti ja sitä seurataan ja valvotaan systemaattisesti. Poliisihallintoon toteutetaan tietosuojan yhteistyöverkosto, jonka kautta tuetaan poliisiyksiköiden tietosuojatyötä ja hallinnon sisäistä tiedonkulkua.

Tietosuoja huomioidaan kaikessa poliisin toiminnassa ja varsinkin toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Erityisesti tietosuoja huomioidaan tietojärjestelmien kehittämisessä ja käyttöönotossa. Poliisin projektityön malli edellyttää tietosuojan arviointia tietojärjestelmähankkeen esiselvitysvaiheessa ja tietosuojaominaisuuksien suunnittelua toiminnallisessa ja teknisessä vaatimusmäärittelyssä. Tietojärjestelmän käyttöönottopäätös edellyttää tietosuojan osalta hankkeelle määriteltyjen kriteerien täyttämistä. Tietoturva- ja tietosuojavaatimusten toteutuminen todennetaan auditoinnilla ennen tietojärjestelmän käyttöönottoa.



Esiselvitysvaiheen tietosuoja-arvioinnissa päätetään erikseen, toteutetaanko myös lakisääteinen vaikutustenarviointi. Vaikutustenarviointi toteutetaan, kun kehityshankkeeseen liittyy sellaisia tunnistettuja tietosuojariskejä, joiden hallintakeinoja on tarkoituksenmukaista selvittää vaikutustenarviointiprosessissa. Arvioinnissa esitetään vähintään yleinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista, arvio rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvista riskeistä, toimet, joiden avulla riskeihin on tarkoitus puuttua sekä suojatoimet, turvatoimet ja -mekanismit, joilla varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että tietosuojalainsäädäntöä on noudatettu.

Tietosuojatoiminnan huolellisuudesta ja laadusta varmistutaan myös auditoimalla ja katselmoimalla säännöllisesti tietosuojatoimintaa ja henkilötietojen käsittelyä.

### 7.3 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet, käyttötarkoitukset ja tarpeellisuus

Henkilötietojen käsittely on sallittua vain, kun käsittelylle on osoitettavissa laista löytyvä oikeusperuste ja käyttötarkoitus. Poliisin toiminnassa oikeus käsitellä henkilötietoja perustuu pääosin poliisilain 1 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseen poliisin henkilötietolaissa säädetyn mukaisesti. Poliisin toimintaan liittyvästä tiedonhankinnasta säädetään erikseen poliisin tehtäviin liittyvässä toimivaltalainsäädännössä. Poliisin henkilötietolaissa on erikseen säädetty myös poliisin tehtävien kannalta keskeisimmistä henkilötietojen käsittelytarkoituksista. Poliisin tehtäviä toteutettaessa käsitellään vain poliisille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi ja poliisin toimivaltuuksien käyttämiseksi tarpeellisia henkilötietoja.

Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan lisäksi aina poliisilain 1 luvussa säädettyjä perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen vaatimusta, suhteellisuusperiaatetta, vähimmän haitan periaatetta ja tarkoitussidonnaisuuden periaatetta. Poliisi noudattaa henkilötietojen käsittelyssä myös tietojen minimointivaatimusta. Kaikkien poliisin käsittelemien henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

Poliisin henkilötietojen käsittely perustuu ensisijaisesti poliisilain 1 luvun 1 § tehtäviin. Henkilötietojen käsittely on sen mukaan perusteltua seuraavissa tehtävissä:

- Oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen,
- Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen
- Rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharjintaan saattaminen
- Turvallisuuden ylläpitäminen yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa
- Tehtäviin kuuluvan kansainvälisen yhteistyön hoitaminen
- Lupahallintoon liittyvät tehtävät
- Poliisin tehtäväpiiriin kuuluvan avun antaminen
- Kadonneiden tai onnettomuuteen joutuneiden etsiminen



- Muut laissa säädetyt tehtävät

Poliisin oikeudesta käyttää henkilötietoja poliisilain 1 luvun 1 § tehtävien suorittamiseksi muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen säädetään poliisin henkilötietolaissa ja on sallittua ainoastaan laissa säädettyjen edellytysten täytyessä.

#### 7.4 Laatu- ja virheettömyys

Poliisi huolehtii kaikkien käsittelemiensä henkilötietojen laadusta ja riittävästä virheettömyydestä. Poliisin tehtävissään käsittelemä henkilötieto on riittävän tarkkaa, ehyttä, ajantasaista ja tarpeellista kyseisten tehtävien suorittamiseksi. Poliisissa toteutetaan kaikki kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja siirretä eikä aseteta saataville.

Tietojen keruun tavat ja tietojen tietojärjestelmiin syöttämisen kriteerit sekä muut henkilötietojen käsittelyyn liittyvät toimita- ja menettelytavat on ohjeistettu asianmukaisilla ja kattavilla käsikirjoilla, määräyksillä ja toiminnallisilla ohjeilla. Henkilötietojen syöttöä tietojärjestelmiin ohjaavat myös käyttöliittymien ohjeistukset ja käyttöliittymiin toteutetut tiedon syötön rajoitukset, tiedon muotovaatimukset ja tiedon laadun tarkastukset.

Tietojen laatua ylläpidetään säännöllisillä tietojen oikeellisuutta, eheyttä ja täsmällisyyttä varmistavilla eräajoilla ja automaattisilla päivityksillä ulkoisista rekistereistä kuten väestötietojärjestelmästä. Tietojen oikeellisuutta varmistetaan mahdollisuuksien mukaan myös rekisteröidyltä itseltään saatavan tiedon perusteella, poliisin tiedonhallinnan vastuuhenkilöiden toimesta toteutettavilla tietojen ylläpitotoimilla sekä tiedonhallinnan tarkastustoiminnalla työjärjestyksissä ja toimenkuvuissa määritellyllä tavalla.

Tiedon laatua koskevat vaatimukset huomioidaan järjestelmäkehityksessä erityisesti osana tietojärjestelmien toiminnallisten ja sisällöllisten vaatimusten määrittelyä ja testausta. Tietojärjestelmät toteutetaan siten, että niissä erotetaan tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan selvästi toisistaan henkilötiedot, jotka koskevat käsiteltävän asian kannalta eri asemassa olevia rekisteröityjä ja että tosiseikkoihin perustuvat henkilötiedot erotetaan henkilökohtaisiin arvioihin perustuvista henkilötiedoista.

Henkilötietojen luovutusten ja siirtojen osalta varmistetaan tiedon laadun varmistamisesta ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta myös vastaanottavien osapuolten toiminnassa sopimusten ja tietolupien avulla.

#### 7.5 Tietojen poistaminen, säilyttäminen ja arkistointi osana tietojen elinkaarta

Oikeus käsitellä henkilötietoja poliisin lakisääteisissä tehtävissä perustuu pääosin poliisin erityislainsäädäntöön. Poliisin henkilötietolaissa ja muussa poliisia koskevassa erityislainsäädännössä on tällöin säädetty myös tietojen poistamisesta, säilyttämisestä ja arkistoinnista. Laista löytyy erikseen

määritellyt periaatteet ja määräajat tietojen poistamiselle ja oikeudesta säilyttää tietoja laissa säädetyissä erityistilanteissa. Virheelliseksi todetun tiedon säilyttämisestä korjatun tiedon yhteydessä on säädetty erikseen.

Muista poliisin yleisen tietosuojalain mukaisista henkilörekistereistä (kuten käyttölokijärjestelmä, käyttöoikeuksien hallintajärjestelmä, kulunvalvontajärjestelmät ja poliisin asiantuntijajärjestelmät) henkilötiedot poistetaan, kun etukäteen määritelty ja arvioitu tietojen käyttö- ja käsittelytarve päättyy. Tarpeettomia tai tarpeettomaksi käyneitä, virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja ei käsitellä.

Kun tarvetta tai oikeutta henkilötietojen käsittelylle ei enää ole, tiedot lähtökohtaisesti poistetaan tai hävitetään, ellei tietoja ole erikseen säädetty tai määrätty edelleen säilytettäväksi tai arkistoitavaksi.

## 7.6 Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva henkilötietojen käsittely

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ovat henkilötiedot, joista ilmenee etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus taikka ammattiliiton jäsenyys, sekä geneettiset tiedot, luonnollisen henkilön yksiselitteiseen tunnistamiseen tarkoitettut biometriset tiedot sekä terveyttä taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja seksuaalista suuntautumista koskevat tiedot.

Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva henkilötietojen käsittely on sallittua vain, jos käsittelystä säädetään laissa, kyse on rikosasian käsittelystä syytājäntoimissa tai tuomioistuimissa; rekisteröidyn tai toisen luonnollisen henkilön elintärkeän edun suojaaminen edellyttää sitä; tai käsittely koskee tietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkisiksi. Lisäedellytyksenä on, että näiden tietojen käsittely on ehdottoman välttämätöntä ja rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevat asianmukaiset suojaustoimet on toteutettu. Sellainen profilointi, joka johtaa erityisiin henkilötietoryhmiin perustuvaan luonnollisten henkilöiden syrjintään, on kuitenkin aina kielletty.

Poliisin keskeisimmissä tietojärjestelmissä sallittu käsiteltävä tietosisältö ja tietojen käyttötarkoitukset rajautuvat poliisin henkilötietolaissa määriteltyjen tietojärjestelmä- ja henkilörekisterikohtaisten tietosisältöjen mukaan, joiden joukossa on myös usein erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja.

## 7.7 Henkilötunnuksen käsittely

Henkilötunnus on henkilölle annettu erityinen tunniste, joka on tarkoitettu henkilöiden yksilöimiseen. Henkilötunnusta saa käsitellä vain, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää toimivaltaisen viranomaisen laissa säädetyin tehtävien suorittamiseksi, rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien tai velvollisuuksien toteuttamiseksi tai kun henkilötietoja käsitellään historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten.

Henkilötunnusta ei merkitä tarpeettomasti henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin eikä tietojärjestelmissä tarpeettomasti käsiteltäväksi ja nähtäville esimerkiksi asianhallintajärjestelmissä, kuten poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmässä asian otsikkotietoihin.

Henkilötunnuksen merkitsemisen tarpeellisuutta tietojärjestelmistä tulostettavaan asiakirjoihin on arvioitava aina tapauskohtaisesti henkilötietojen käsittelyn suunnittelun yhteydessä huomioiden asiakirjan käyttötarkoitus ja mille taholle asiakirjaa ollaan mahdollisesti luovuttamassa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, onko erilaisiin lupahallinnollisiin päätösi asiakirjoihin tarvetta sisällyttää henkilötunnusta huomioiden, että päätös liittyy pääsääntöisesti rekisteröidyn itsensä vireille saattamiin hallinnollisiin asioihin.

Hallintolain 44 §:n mukaan kirjallisesta hallintopäätöksestä on lähtökohtaisesti käytävä ilmi päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta; asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu; päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai veloitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu; sekä sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Tietosuojavaltuutettu on ottanut ratkaisussaan henkilötunnuksen merkitsemisestä laskuihin kantaa myös henkilötunnuksen käsittelystä hallinnollisissa päätöksissä. Tietosuojavaltuutetun ratkaisun mukaan henkilötunnuksen käsittelyn (mukaan lukien sen merkintä asiakirjoihin) perusteena ei voi olla se, että se tekee toiminnasta vaivattomampaa. Järjestelmien valmiuteen liittyen tulee huomioida myös yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artikla, joka käytännössä vaatii, että rekisterinpitäjä on saattanut tekniset valmiutensa sellaiselle tasolle, että asetuksen sääntely saadaan konkreettisesti toteutettua. Henkilötunnusta ei myöskään ole tarkoitettu käytettäväksi tunnistamisen välineenä, eikä yksinomaan tunnistaminen voi olla henkilötunnuksen käsittelyn perusteena.<sup>10</sup>

## 7.8 Vaikutustenarviointi ja ennakkokuuleminen

Vaikutustenarvioinnin tarkoituksena on auttaa tunnistamaan, arvioimaan ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn sisältyviä riskejä ja se on tarkoitettu jatkuvaksi riskien tunnistamisen ja hallitsemisen prosessiksi.

Vaikutustenarviointi on tehtävä esimerkiksi silloin, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on henkilöiden systemaattinen ja kattava profilointi, kyseessä on laajamittainen erityisiin henkilötietoryhmiin tai rikostuomioihin liittyvä henkilötietojen käsittely, henkilötietojen käsittelyssä käytetään uutta teknologiaa taikka yleisölle avointa aluetta valvotaan järjestelmällisesti ja laajamittaisesti ja henkilötietojen käsittelystä todennäköisesti aiheutuu korkea riski rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille.

<sup>10</sup> Tietosuojavaltuutetun päätös (Dnro 8205/154/18, 14.5.2020)

Poliisin vaikutustenarvioinnissa tuotetaan vähintään yleinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista, arvio rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvista riskeistä, toimet, joiden avulla riskeihin on tarkoitus puuttua, sekä suoja-toimet, turvatoimet ja -mekanismit, joilla varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että toimintaan kohdistuvaa tietosuojalainsäädäntöä on noudatettu.

Poliisissa vaikutustenarvioinnit linkittyvät usein hanke- ja systeemyön menettelyihin sekä hankintojen tekemiseen. Vaikutustenarvioinnin tarve ja varautuminen siihen huomioidaan jo ICT-hankkeiden esiselvitys- tai kartoitusvaiheessa toimintaa suunniteltaessa. Osana tietojärjestelmien koordinaatioryhmien työtä toteutetaan vähintään dokumentoidusti vakio-työmuotoinen, kevyt tietosuoja-arvio kaikista merkittävistä kehitystoimista.

Päävastuu tietosuoja-arvion ja vaikutustenarvioinnin tekemisestä sekä sen edellyttämän dokumentaation tuottamisesta on kunkin poliisin tietojärjestelmän kehitysvastuullisella yksiköllä ja hankkeen omistajalla. Vaikutustenarviointi voidaan tarvittaessa tehdä myös määrättyä tietojen käyttötarkeituskokonaisuutta koskevana. Tietosuojan asiantuntijat ja poliisin tietosuojavastaava antavat ohjausta ja tukea vaikutustenarviointityön tekemisessä sekä saattavat asian tarvittaessa poliisin sisäiseen vaikutustenarviointiprosessiin.

Vaikutustenarvioinnissa on kuultava erikseen valvontaviranomaista ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista, jos vaikutustenarviointi osoittaa tai muuten tunnistetaan, että suunnitelluista suoja-toimenpiteistä huolimatta käsittely aiheuttaa merkittävän riskin rekisteröidyn oikeuksille taikka tietojen käsittely erityisesti uusien tekniikoiden, mekanismien tai menettelyjen käyttämisen johdosta aiheuttaa merkittävän riskin rekisteröidyn oikeuksien kannalta.

Ennakkokuulemisen yhteydessä valvontaviranomaiselle toimitetaan asian käsittelyn edellyttämä vaikutustenarviointidokumentaatio sekä muu valvontaviranomaisen pyytämä aineisto. Ennakkokuulemismenettely toteutetaan poliisissa keskitetysti Poliisihallituksen tiedonhallinnan kautta niiden rekisterien osalta, jotka kuuluvat Poliisihallituksen rekisterinpitovastuulle. Poliisihallinnon muut rekisterinpitäjät vastaavat vaikutustenarvioinnin tekemisestä omalta osaltaan. Poliisin tietosuojavastaavalla on ohjeistava ja konsultoiva rooli ennakkokuulemisissa.

Mahdolliseen valvontaviranomaisen ennakkokuulemiseen on poliisissa varauduttava jo hankkeita ja muita kehitystoimenpiteitä suunniteltaessa ja resursoitaessa. Vaatimus on huomioitava myös hankkeiden dokumentaation ja henkilötietojen käsittelytoimintojen suunnittelun vaatimustasoa määrittäessä.

Valvontaviranomaisen mahdollisesti antamia ohjeita ja muita kannanottoja noudatetaan ennakkokuulemisen kohteena olleessa henkilötietojen käsittelyssä.

## 7.9 Tietojen suojaaminen ja tietoturva

Poliisin tietoturvallisuuden lähtökohtana on toiminnan jatkuvuuden varmistaminen sekä normaali- ja häiriötilanteissa että poikkeusoloissa. Lähtökohtana on tietojen luotettava ja lainmukainen käsittely. Henkilötietoja käsitellään turvallisesti ja hyvää tiedonhallintatapaa noudattaen.

Tietoturvatyön keskeisenä tavoitteena on poliisin luotettavan maineen turvaaminen. Luottamusta pidetään yllä tehokkaalla, nykyaikaisella ja tarkoituksenmukaisesti suojatulla tietojen käsittelyllä. Yleisenä tavoitteena toiminnalle on poliisin tietojen kansallisesti ja kansainvälisesti arvioiden korkeatasoinen tietoturvallisuuden hallinta.

Poliisi huolehtii henkilötietojen suojaamisesta ja tietoturvallisuudesta toteuttamalla riittävät ja asianmukaiset tekniset ja hallinnolliset suojatoimet. Henkilörekisterien ja niihin sisältyvien tietojen salassapito ja muu suoja varmistetaan muun muassa seuraavilla toimenpiteillä ja periaatteilla:

- Poliisin käyttövaltuushallinnan ja -valvonnan avulla mahdollistetaan järjestelmien käyttäjille pääsy tehtäviensä suorittamiseksi tarpeellisiin tietoihin ja palveluihin sekä varmistetaan, että poliisin tiedot ja palvelut ovat vain niihin oikeutettujen henkilöiden käytettävissä
- Lokitietojen suunnitelmallisella ja huolellisella käsittelyllä toteutetaan järjestelmien käytön valvontaa, väärinkäytösten selvittämistä, tietoturvahäiriöiden ja järjestelmien virheiden selvittämistä sekä käyttömäärien tilastointia. Lokituksella varmistetaan sekä rekisteröidyn että rekisteröidyn tietoja käsittelevien oikeusturvan toteutumista.
- Käyttöoikeushallinnan, käytön valvonnan sekä tietoverkkojen, tietojärjestelmien ja tietopalvelujen asianmukaisilla ja riittäväillä turvallisuusjärjestelyillä ja teknisillä toiminnallisuuksilla estetään tietojen luvaton muuttaminen ja muu luvaton tai asiaton käsittely.

Poliisiylijohtaja

Seppo Kolehmainen

Ylitarkastaja

Harri Kukkola

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 13.01.2023 klo 13:35. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-  
mosta.

Liitteet	Liite 1: Poliisilaitoksien tarkastusoikeuden toteuttamisvastuulle kuuluvat tietojärjestelmät ja tiedot (Käyttörajoitettu TL IV) Liite 2: Rekisteritietojen tarkastamiseen liittyvät poikkeavat menettelytavat (Käyttörajoitettu TL IV)
Jakelu	Poliisihallituksen yksiköt Poliisiyksiköt
Tiedoksi	Sisäministeriön poliisiosasto Ahvenanmaan poliisiviranomainen Suojelupoliisi Tietosuojavaltuutetun toimisto Valtorin TUVE-yksikkö Sinetti-normikirjasto/Esikunta Poliisi.fi -sivut/Esikunta